BERTHA VON SUTTNER

Bertha v. Suttner

1843-1914

Zuzana a Eugen Brikciusovi a Rakouské kulturní fórum v Praze
Zuzana und Eugen Brikcius
und das Österreichische Kulturforum Prag

BERTHA VON SUTTNER

slovem i obrazem

in Wort und Schrift

Na výstavu poskytl
Státní fond kultury České republiky
účelovou dotaci a hlavní město
Praha grant.

Für die Ausstellung haben
Státní fond kultury České republiky
und die Haupstadt Prag
Förderungsmittel gewährt.

Sestavily Alena Bláhová a Zuzana Brikcius
Grafická úprava: Ivo a Táňa Horňáčkovi
Za laskavou podporu děkujeme Brigitte Hamann a Marii Noe
Celou výstavu si lze prohlédnout
na **www.hornacek.cz/suttner**

Begleitungstexte: Alena Bláhová und Zuzana Brikcius
Grafische Verarbeitung: Ivo Horňáček und Táňa Horňáčková
Dank für freundliche Unterstützung an Brigitte Hamann
und Marie Noe
Die ganze Ausstellung kann man sich
an **www.hornacek.cz/suttner** ansehen

Bertha von Suttner

1843
Narodila se 9. června v Praze do hraběcí rodiny Kinských ze Vchynic a Tetova. Její šestasedmdesátiletý otec, příslušník vysoké české šlechty, se narození dcery nedožije. Dětství tráví v Brně, mládí ve Vídni a Klosterneuburgu. Kvůli matčině hráčské vášni přichází rodina o majetek.

1859
Bitva u Magenty a Solferina, v r. 1866 porážka Rakouska v bitvě u Hradce Králové.
Chce se dobře provdat, všechny pokusy ale ztroskotají.

1873
Ve třiceti letech se stává vychovatelkou dcer svobodného pána von Suttner. Rodina sídlí střídavě ve Vídni a na zámku Harmannsdorf. Bertha navazuje vztah s o sedm let mladším Arthurem Gundaccarem von Suttner, bratrem svých svěřenkyň.

1876
Když dostane u Suttnerů výpověď, uchází se o místo sekretářky u multimilionáře Alfreda Nobela v Paříži. Vedle italštiny a angličtiny ovládá plynule francouzštinu. Nobel ji přijme, ale sám se po několika týdnech musí vrátit do Švédska a její pařížské angažmá končí.
12. června: Tajný sňatek se svobodným pánem Arthurem Gundaccarem von Suttner ve Vídni-Gumpendorfu. Novomanželé se stěhují na Kavkaz, kde žijí devět let ve skromných poměrech. Bertha dává hodiny klavíru a jazyků, Arthur von Suttner pracuje jako novinář.

1878
Spisovatelská dráha Berthy von Suttner začíná společensko-kritickými články.

1882–1884
Publikuje první tři romány. ***Hanna*** vychází jako román na pokračování v časopise *Gartenlaube*. V ***Inventáři duše*** (1883) se zabývá otázkou oprávněnosti války.

1885
Květen: Návrat manželského páru Suttnerových do Rakouska na zámek Harmannsdorf. Oba se zúčastní kongresu Svazu spisovatelů v Berlíně.

1886–1887
Zima: Pobyt v Paříži. Shledání s Nobelem a vznik celoživotního přátelství.

1888
Vychází ***Věk strojů***, ***budoucí přednášky o naší době***, politicko-filozofický spis o problému nacionalismu. Autorka se zde začíná zabývat otázkami míru a války.

1889
V době šířícího se nacionalismu vychází protiválečný román ***Odzbrojte!*** (Životní příběh). Kniha přináší autorce úspěch a slávu.

1891
Literární pacifismus Berthy von Suttner přechází v politické aktivity: Je založena *Rakouská společnost přátel míru.* Bertha získává mnoho prominentních spolubojovníků, mezi jinými Bartholomäuse rytíře von Carneri. Jako prezidentka Mírové společnosti se účastní *3. Mezinárodního mírového kongresu v Římě*; první veřejný proslov. Založení ústřední kanceláře *Mírových společností v Bernu*; Bertha se stává její viceprezidentkou.

1892
Působí jako vydavatelka časopisu ***Odzbrojte!***, měsíčníku na podporu mírové ideje, iniciovaného pacifistou Alfredem Hermannem Friedem. Účast na *4. Mezinárodním mírovém kongresu v Bernu.* Pravidelně přispívá do nového časopisu mírového hnutí a získává další prominentní spolupracovníky jako Lva Nikolajeviče Tolstého a rakouského spisovatele Petera Roseggera. Setkává se s Alfredem Nobelem v Bernu a Curychu. Nobel se svěřuje „*milé přítelkyni*“ s plánem na založení ceny „pro toho nebo tu, kdo udělali nejvíce pro šíření míru v Evropě“.

V r. ***1895*** sepsal Nobel poslední vůli, v níž převádí svůj osobní majetek na nadaci, která má financovat vedle ceny za mírové úsilí i ceny za zásluhy o vědu a literaturu. Při formulování poslední vůle si představoval jako první nositelku mírové ceny ženu – Berthu von Suttner.

1843
Bertha von Suttner wird am 9. Juni 1843 als Bertha Sophia Felicita Gräfin Kinsky,Tochter des Grafen und der Gräfin Kinsky von Chinic und Tettau in Prag geboren. Der dem böhmischen Hochadel zugehörige 76-jährige Vater stirbt vor der Geburt der Tochter. Sie verbringt ihre Kindheit In Brünn (Südmähren) , die Jugend in Wien und Klosterneuburg. Die Familie verarmt, u.a. durch die Glücksspiele der Mutter in Spielbanken.

1859
Schlacht von Magenta und Solferino, 1866 Niederlage Österreichs in der Schlacht bei Königgrätz.
Bertha von Kinsky versucht, eine „gute Partie“ zu machen, aber alle Heiratsprojekte scheitern.

1873
Mit 30 Jahren wird sie Erzieherin der Töchter des Freiherrn von Suttner, mit wechselnden Wohnsitzen in Wien und auf Schloss Harmannsdorf. Es entwickelt sich eine Beziehung zum sieben Jahre jüngeren Arthur Gundaccar von Suttner.

1876
Nachdem Bertha von der Familie Suttner gekündigt wird, tritt sie eine Stellung als Sekretärin bei dem Multimillionär Alfred Nobel in Paris an. Neben Italienisch und Englisch beherrscht sie fließend Französisch. Nobel engagiert sie, doch nach einigen Wochen muss er nach Schweden zurückfahren und ihre Arbeit bei ihm ist somit beendet.
Am 12. Juni heiratet sie heimlich Freiherr Arthur Gundaccar von Suttner in Wien-Gumpendorf. Das Ehepaar Suttner zieht in den Kaukasus, wo es neun Jahre lang in bescheidenen Verhältnissen von Unterrichtsstunden und Zeitungsartikeln lebt. Arthur von Suttner arbeitet als Journalist.

1878
Beginn der schriftstellerischen Tätigkeit Bertha von Suttners mit gesellschaftskritischen Artikeln.

1882–1884
Die ersten drei Romane werden publiziert. **Hanna** erscheint als Fortsetzungsroman in der Zeitschrift *Gartenlaube*. In ***Inventarium der Seele*** (1883) wird bereits die Frage nach der Berechtigung des Krieges behandelt.

1885
Im Mai kehrt das Ehepaar Suttner nach Österreich auf das Schloß Harmannsdorf zurück. Teilnahme am Kongress des Schriftstellerverbandes in Berlin.

1886–1887
Winter: Wiedersehen mit Alfred Nobel in Paris. Entwicklung einer lebenslangen Freundschaft.

1888
Das Maschinenzeitalter, ***Zukunftsvorlesungen über unsere Zeit***, eine politisch-philosophische Schrift über den Nationalismus, erscheint. Sie markiert den Beginn Berthas Friedensforschungen.

1889
Der Antikriegs-Roman ***Die Waffen nieder!*** (Eine Lebensgeschichte) erscheint in einer Zeit des expandierenden Nationalismus. Er wird zu einem großen Verkaufserfolg und begründet Berthas Ruhm.

1891
Bertha von Suttners literarischer Pazifismus geht über in einen politisch-aktiven, nämlich in die Gründung der *Österreichischen Gesellschaft der Friedensfreunde*. Sie gewinnt prominente Mitstreiter, u.a. Bartholomäus Ritter von Carneri. Als Präsidentin der Friedensgesellschaft nimmt sie am *3. Internationalen Friedenskongress in Rom* teil und hält ihre erste öffentliche Rede. Gründung des Zentralbüros der *Friedensgesellschaften in Bern*; Bertha von Suttner wird Vizepräsidentin.

1892
Sie fungiert als Herausgeberin der von Alfred Hermann Fried initiierten Zeitschrift ***Die Waffen nieder!*** Monatsschrift zur Förderung der Friedens-Idee. Teilnahme am *4. Internationalen Friedenskongress in Bern.* Bertha von Suttner schreibt regelmäßig Beiträge für das Organ der Friedensbewegung und gewinnt viele Prominente Schriftsteller als Mitarbeiter, so etwa Tolstoi und Rosegger.
Sie trifft Alfred Nobel in Bern und Zürich. Hier entwickelt er gemeinsam mit der „*lieben Freundin*“ den Plan, einen Preis zu stiften „für denjenigen oder diejenige, der/die am meisten für die Befriedigung Europas getan hat“.

1895 verfasst Alfred Nobel sein Testament, in dem er sein persönliches Vermögen in eine Stiftung verwandelt, mit der - neben dem Preis für Friedensengagement - auch Preise für Verdienste in Wissenschaft und Literatur finanziert werden sollen. Bei der Abfassung des Testaments denkt er bereits an eine Frau als Friedenspreisträgerin, und somit an Bertha von Suttner.

1896
Účastní se *Mezinárodního mírového kongresu v Budapešti.* Ve svém posledním dopise baronce von Suttner píše Nobel: *„Jsem nadšen, když vidím, že mírové hnutí získává půdu pod nohama díky vzdělávání mas a obzvlášť díky bojovníkům proti předsudkům a tmářství, mezi nimiž zaujímáte přední postavení“.* ***10. prosince*** Alfred Nobel umírá.

1899
18. května–29. června: Jako jediná žena, navíc nezastupující žádnou vládu, se zúčastní *1. Mírové konference v Haagu*, iniciované carem Mikulášem II. Cestuje do Norska, návštěva vyvolává velký zájem veřejnosti. Kniha **1. Mírová konference v Haagu** je zprávou o zasedáních komisí a setkáních na konferenci v r. 1899. Pozice baronky von Suttner jakožto veřejné představitelky mírového hnutí se zviditelnila. Konference přinesla zákaz střel „dum-dum“ a bojových plynů, stejně jako konvenci o mírovém urovnání mezinárodních konfliktů rozhodčím soudem – tribunálem v Haagu.

1902
Duben: účast na *Mezinárodním mírovém kongresu v Monaku.*
10. prosince umírá Arthur Gundaccar von Suttner; je nutné vzdát se zámku Harmannsdorf.

1903
Jaro: pobývá v Monaku u knížete Alberta I. Je otevřen *Institut international de la Paix.*

1904
Účastní se *Světového mírového kongresu v Bostonu*; přednáškové turné po mnoha amerických městech; přijetí u amerického prezidenta Theodora Roosevelta.

1905
10. října - 17. prosince: Úspěšné přednáškové turné po osmadvaceti německých městech. Je jí udělena Nobelova cena míru.

1906
V dubnu cestuje do Osla, aby převzala Nobelovu cenu za mír; následuje skandinávské turné. Audience u norského a dánského krále.

1907
15. června–18. října: Účastní se *2. konference v Haagu*, kterou svolal americký prezident Theodore Roosevelt. Konference je velkým zklamáním, otázka odzbrojení končí nezdarem. Pro Berthu von Suttner to není *„mírová konference“*, nýbrž *„konference o uplatnění války“*.

1909
Ve Stuttgartu vydává ***Memoáry***, pozoruhodné, atmosféricky hutné životní vzpomínky. *Mírový kongres v Londýně* a audience u krále Eduarda VII.

1911
V románu ***Vzlety lidstva*** se poprvé v literatuře objevuje hrůzná vize atomové zbraně.

1912
Barbarizace vzduchu, leták proti vyzbrojení letadel.
Červen–prosinec: Druhé přednáškové turné po Severní Americe; další přednášky v Praze, Drážďanech, Berlíně, Vratislavi, Haagu a Paříži.

1913
Kniha ***Odzbrojte!*** je zfilmována. Ve svých sedmdesáti letech dostává měsíční penzi od Carnegie Endowment for International Peace.

1914
Přípravy na *Mírový kongres ve Vídni*, který se měl konat v září. Bertha von Suttner patřila k nemnohým, pro něž nebezpečí války bylo reálné: *„Nic než vzájemné podezírání, obviňování a štvaní.“*

21. června podléhá Bertha von Suttner ve Vídni rakovině; zážitku první světové války zůstává ušetřena.

1896
Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Budapest.*
Am ***10. Dezember*** stirbt Alfred Nobel. In seinem letzten Brief an Bertha von Suttner am 21. November 1896 hatte Alfred Nobel geschrieben: *„Ich bin entzückt zu sehen, dass die Friedensbewegung an Boden gewinnt, dank der Bildung der Massen und dank besonders der Kämpfer gegen Vorurteil und Finsternis, unter denen Sie einen hohen Rang einnehmen.“*

1899
Von 18. Mai bis 29. Juni nimmt Bertha von Suttner als einzige Frau und Nichtregierungsvertreterin an der *1. Haager Friedenskonferenz*, initiiert von Zar Nikolas II, teil. Reise nach Norwegen mit großer Öffentlichkeitswirksamkeit. Bei dem Buch **1. Haager Friedenskonferenz** handelt es sich um einen Bericht über Kommissionssitzungen und Begegnungen während der *1. Haager Friedenskonferenz* im Jahr 1899. Suttners Position als öffentliche Person der Friedensbewegung wird deutlich. Als Delegierte wurde sie mit Briefen und Ratschlägen zur Friedenssicherung überhäuft. Zu den Ergebnissen der Konferenz gehörten das Verbot von Dumdum-Geschossen und Kampfgasen sowie die Konvention zur friedlichen Schlichtung internationaler Konflikte durch ein Schiedsgericht, das Haager Tribunal.

1902
April: Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Monaco.*
Am ***10. Dezember***: Tod des Ehemannes Arthur Gundaccar von Suttner; Schloss Harmannsdorf muss aufgegeben werden.

1903
Frühjahr: Aufenthalt in Monaco als Gast des Fürsten Albert I. Eröffnung des *Institut International de la Paix.*

1904
Teilnahme am *Weltfriedenskongress in Boston* und Vortragsreise durch mehrere amerikanische Städte; Empfang beim amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt.

1905
Von 10. Oktober bis 17. Dezember: Erfolgreiche Vortragsreise durch Deutschland. Bertha von Suttner bekommt den Friedensnobelpreis zugesprochen.

1906
Bertha von Suttner reist im April zur Verleihung des Friedensnobelpreises nach Oslo und schließt eine Skandinavienreise an. Audienzen bei den Königen von Norwegen und Dänemark.

1907
Von 15. Juni bis 18. Oktober: Teilnahme an der *2. Haager Konferenz*, einberufen vom amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt. Große Enttäuschung über die Konferenz, da man in der Abrüstungsfrage scheiterte. *Für sie keine „Friedenskonferenz“* sondern eine *„Kriegsgebrauchskonferenz“*.

1909
Ihre ***Memoiren*** - anschauliche, atmosphärische, dichte Lebenserinnerungen - erscheinen in Stuttgart. *Friedenskongress in London.* Audienz bei König Eduard VII.

1911
Der Menschheit Hochgedanken. In diesem Roman von 1911 wird zum ersten Mal in der Literatur die Schreckensvision einer atomaren Waffe entworfen.

Erb rodiny Kinských
Der Wappen der Familie Kinsky

1912
Die Barbarisierung der Luft, Flugschrift gegen die Bewaffnung von Flugzeugen.
Juni – Dezember: 2. Vortragsreise durch Nordamerika; weitere Vorträge in Prag, Dresden, Berlin, Breslau, Haag und Paris.

1913
Verfilmung des Buches ***Die Waffen nieder!***
Ab ihrem 70. Lebensjahr erhält sie aus der Carnegie-Stiftung eine monatliche Pension.

1914
Vorbereitung zum *Friedenskongress in Wien*, der im September stattfinden sollte. Bertha von Suttner gehört zu den wenigen, für die die Kriegsgefahr real war: *„Nichts als gegenseitige Verdächtigungen, Beschuldigungen und Verhetzungen.“*

21. Juni: Bertha von Suttner erliegt in Wien einem Krebsleiden; es bleibt ihr erspart, den Ausbruch des 1. Weltkrieges mit zu erleben.

Po „milovat“ je „pomáhat“ nejhezčí sloveso na světě.

Nach „lieben“ ist „helfen“ das schönste Zeitwort der Welt.

Ach, na mládí je krásné, že se zabývá tolika nadějemi, tak jako stáří vzpomínkami.

Ach, das ist das Schöne an der Jugend, daß sie mit ebensoviel Hoffnungen operiert wie das Alter mit Erinnerungen.

Chválili moji ducha-
plnost - a vůbec
mne tenkrát v Benát-
kách hodně obdivovali,
takže jsem si připadala
jako jedna z jejich krá-
loven. Každopádně pří-
jemný pocit, stoupl mi
hodně do hlavy a já vy-
užila té příjemné nadřa-
zenosti k tomu, že jsem
několika nápadníkům
dala upřímně košem.

Hraběnka Bertha Kinská ve Vídni

Bertha Gräfin Kinsky in Wien

Bertha Kinská v Bad Homburgu

Bertha Kinsky in Bad Homburg

Man feierte mich
wegen meines
Geistes – man feierte mich
überhaupt in dieser Sai-
son in Venedig, so dass
ich mich als eine ihrer Kö-
niginnen fühlte. Immerhin
ein angenehmes Gefühl;
es stieg mir stark zu Ko-
pfe, und ich benutzte die-
sen angenehmen Übermut
dazu, einige herzhafte
Körbe auszuteilen.

Alfredu H. Friedovi:

Ano, tak prázdné, frivolní a ubohé mládí jsem měla. Plné tak nepěkných věcí, jako byly cesty do lázní, kde se hrála ruleta, nebo zasnoubení kvůli penězům. Nic z toho jsem nemusela vyprávět - přesto jsem se však k tomu při psaní cítila být jaksi nucena: řekni pravdu, celou pravdu! - Jen z ní se lze poučit.

An Alfred H. Fried:

So eine schale, flitterige,kleine Jugend hatte ich. So unschöne Dinge wie die Spielbadreisen, die wegen Geldes Verlobungen kamen drin vor. Ich hätt´ es ja nicht erzählen müssen - doch fand ich mich unter einem gewissen Bann beim Schreiben: wahr sein, ganz wahr! Nur daraus fliessen Lehren.

Alfred Hermann Fried, pacifista a spisovatel, Nobelova cena míru (1911)

Alfred Hermann Fried, Pazifist und Schriftsteller, der Nobelfriedenspreis 1911

Svět už je zařízen tak, že duševně kultivovaná žena - nemá-li manžela - nemůže svobodně komunikovat s jinými sobě rovnými duchy: spisovateli, umělci, umělkyněmi, aniž by tím nepřišla o dobrou pověst a neposkvrnila svoji čest. Což žádná vznešená žena nedopustí - a setrvává proto za zdmi konvencí, přestože se možná v tomto omezení utrápí. Pochopitelně nepožaduji, aby se překračovaly zákony cti, tyto zákony by se však měly změnit.

Die Welt ist schon so eingerichtet, dass ein geistig hochstehendes Weib – das keinen Mann hat – mit anderen hochstehenden Menschen: Schriftstellern, Künstlern und Künstlerinnen nicht frei verkehren kann, ohne dabei seinen guten Ruf und die Unbeflecktheit seiner Ehre einzubüssen. Und das lässt kein edles Weib über sich ergehen – es bleibt innerhalb der konventionellen Schranken, ob es auch dabei verkümmere. Dass die Gesetze der Ehre übertreten werden sollen, das verlange ich gewiss nicht, aber diese Gesetze sind es, die anders werden sollen.

Neznala jsem žádného člověka, nikoho, kdo by nebyl Arthurem Gundaccarem von Suttner nadšen. Vzácná jak bílé vrány jsou tato stvoření, jež vyzařují tak neodolatelný šarm, že okouzlí všechny - mladé, staré, vysoce postavené i chudáky. Arthur Gundaccar takový byl. Působil jakousi nevysvětlitelnou a neodolatelnou, magnetickou a elektrizující silou ... Když vešel, bylo v pokoji najednou takové světlo a teplo ...

Baron Arthur Gundaccar von Suttner

Ich habe keinen Menschen gekannt, keinen, der nicht von Arthur Gundaccar von Suttner entzückt gewesen wäre. Selten wie weisse Raben sind diese Geschöpfe, die einen so unwiderstehlichen ´Charme´ ausströmen, dass dadurch alle, jung und alt, hoch und gering, gefangen werden: Arthur war ein solcher… Er wirkte mit einer unerklärlichen und unwiderstehlichen, magnetischen und elektrischen Kraft … Im Zimmer ward es gleich noch einmal so hell und warm, wenn er eintrat.

Apak ven do světa! Nějak se už budeme schopni protlouci: pracovat, zúročit své talenty - najít si místo ... Na Kavkaz! - navrhla jsem. Měla jsem tam vlivné přátele.

... Malebný - orientální - trochu teatrální.

Bertha von Suttner

Und dann in die Welt hinaus! Durchschlagen können wir uns schon: Arbeiten, unsere Talente verwerten – eine Stelle finden… Nach dem Kaukasus! – schlug ich vor. Dort hatte ich mächtige Freunde.

... Malerisch – orientalisch – etwas theatralisch.

BERTHA VON SUTTNER

Bertha v. Suttner

1843-1914

rakouské kulturní fórum prg

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Státní fond kultury ČR

Zuzana a Eugen Brikciusovi a Rakouské kulturní fórum v Praze
Zuzana und Eugen Brikcius
und das Österreichische Kulturforum Prag

BERTHA VON SUTTNER

slovem i obrazem

in Wort und Schrift

Na výstavu poskytl
Státní fond kultury České republiky
účelovou dotaci a hlavní město
Praha grant.

Für die Ausstellung haben
Státní fond kultury České republiky
und die Haupstadt Prag
Förderungsmittel gewährt.

Sestavily Alena Bláhová a Zuzana Brikcius
Grafická úprava: Ivo a Táňa Horňáčkovi
Za laskavou podporu děkujeme Brigitte Hamann a Marii Noe

Celou výstavu si lze prohlédnout
na **www.hornacek.cz/suttner**

Begleitungstexte: Alena Bláhová und Zuzana Brikcius
Grafische Verarbeitung: Ivo Horňáček und Táňa Horňáčková
Dank für freundliche Unterstützung an Brigitte Hamann
und Marie Noe

Die ganze Ausstellung kann man sich
an **www.hornacek.cz/suttner** ansehen

Bertha von Suttner

1843
Narodila se 9. června v Praze do hraběcí rodiny Kinských ze Vchynic a Tetova. Její šestasedmdesátiletý otec, příslušník vysoké české šlechty, se narození dcery nedožije. Dětství tráví v Brně, mládí ve Vídni a Klosterneuburgu. Kvůli matčině hráčské vášni přichází rodina o majetek.

1859
Bitva u Magenty a Solferina, v r. 1866 porážka Rakouska v bitvě u Hradce Králové.
Chce se dobře provdat, všechny pokusy ale ztroskotají.

1873
Ve třiceti letech se stává vychovatelkou dcer svobodného pána von Suttner. Rodina sídlí střídavě ve Vídni a na zámku Harmannsdorf. Bertha navazuje vztah s o sedm let mladším Arthurem Gundaccarem von Suttner, bratrem svých svěřenkyň.

1876
Když dostane u Suttnerů výpověď, uchází se o místo sekretářky u multimilionáře Alfreda Nobela v Paříži. Vedle italštiny a angličtiny ovládá plynule francouzštinu. Nobel ji přijme, ale sám se po několika týdnech musí vrátit do Švédska a její pařížské angažmá končí.
12. června: Tajný sňatek se svobodným pánem Arthurem Gundaccarem von Suttner ve Vídni-Gumpendorfu. Novomanželé se stěhují na Kavkaz, kde žijí devět let ve skromných poměrech. Bertha dává hodiny klavíru a jazyků, Arthur von Suttner pracuje jako novinář.

1878
Spisovatelská dráha Berthy von Suttner začíná společensko-kritickými články.

1882–1884
Publikuje první tři romány. ***Hanna*** vychází jako román na pokračování v časopise *Gartenlaube*. V ***Inventáři duše*** (1883) se zabývá otázkou oprávněnosti války.

1885
Květen: Návrat manželského páru Suttnerových do Rakouska na zámek Harmannsdorf. Oba se zúčastní kongresu Svazu spisovatelů v Berlíně.

1886–1887
Zima: Pobyt v Paříži. Shledání s Nobelem a vznik celoživotního přátelství.

1888
Vychází ***Věk strojů***, ***budoucí přednášky o naší době***, politicko-filozofický spis o problému nacionalismu. Autorka se zde začíná zabývat otázkami míru a války.

1889
V době šířícího se nacionalismu vychází protiválečný román ***Odzbrojte!*** (Životní příběh). Kniha přináší autorce úspěch a slávu.

1891
Literární pacifismus Berthy von Suttner přechází v politické aktivity: Je založena *Rakouská společnost přátel míru.* Bertha získává mnoho prominentních spolubojovníků, mezi jinými Bartholomäuse rytíře von Carneri. Jako prezidentka Mírové společnosti se účastní *3. Mezinárodního mírového kongresu v Římě*; první veřejný proslov. Založení ústřední kanceláře *Mírových společností v Bernu*; Bertha se stává její viceprezidentkou.

1892
Působí jako vydavatelka časopisu ***Odzbrojte!***, měsíčníku na podporu mírové ideje, iniciovaného pacifistou Alfredem Hermannem Friedem. Účast na *4. Mezinárodním mírovém kongresu v Bernu.* Pravidelně přispívá do nového časopisu mírového hnutí a získává další prominentní spolupracovníky jako Lva Nikolajeviče Tolstého a rakouského spisovatele Petera Roseggera. Setkává se s Alfredem Nobelem v Bernu a Curychu. Nobel se svěřuje „*milé přítelkyni*“ s plánem na založení ceny „pro toho nebo tu, kdo udělali nejvíce pro šíření míru v Evropě“.

V r. ***1895*** sepsal Nobel poslední vůli, v níž převádí svůj osobní majetek na nadaci, která má financovat vedle ceny za mírové úsilí i ceny za zásluhy o vědu a literaturu. Při formulování poslední vůle si představoval jako první nositelku mírové ceny ženu – Berthu von Suttner.

1843
Bertha von Suttner wird am 9. Juni 1843 als Bertha Sophia Felicita Gräfin Kinsky,Tochter des Grafen und der Gräfin Kinsky von Chinic und Tettau in Prag geboren. Der dem böhmischen Hochadel zugehörige 76-jährige Vater stirbt vor der Geburt der Tochter. Sie verbringt ihre Kindheit In Brünn (Südmähren) , die Jugend in Wien und Klosterneuburg. Die Familie verarmt, u.a. durch die Glücksspiele der Mutter in Spielbanken.

1859
Schlacht von Magenta und Solferino, 1866 Niederlage Österreichs in der Schlacht bei Königgrätz.
Bertha von Kinsky versucht, eine „gute Partie“ zu machen, aber alle Heiratsprojekte scheitern.

1873
Mit 30 Jahren wird sie Erzieherin der Töchter des Freiherrn von Suttner, mit wechselnden Wohnsitzen in Wien und auf Schloss Harmannsdorf. Es entwickelt sich eine Beziehung zum sieben Jahre jüngeren Arthur Gundaccar von Suttner.

1876
Nachdem Bertha von der Familie Suttner gekündigt wird, tritt sie eine Stellung als Sekretärin bei dem Multimillionär Alfred Nobel in Paris an. Neben Italienisch und Englisch beherrscht sie fließend Französisch. Nobel engagiert sie, doch nach einigen Wochen muss er nach Schweden zurückfahren und ihre Arbeit bei ihm ist somit beendet.
Am 12. Juni heiratet sie heimlich Freiherr Arthur Gundaccar von Suttner in Wien-Gumpendorf. Das Ehepaar Suttner zieht in den Kaukasus, wo es neun Jahre lang in bescheidenen Verhältnissen von Unterrichtsstunden und Zeitungsartikeln lebt. Arthur von Suttner arbeitet als Journalist.

1878
Beginn der schriftstellerischen Tätigkeit Bertha von Suttners mit gesellschaftskritischen Artikeln.

1882–1884
Die ersten drei Romane werden publiziert. **Hanna** erscheint als Fortsetzungsroman in der Zeitschrift *Gartenlaube*. In ***Inventarium der Seele*** (1883) wird bereits die Frage nach der Berechtigung des Krieges behandelt.

1885
Im Mai kehrt das Ehepaar Suttner nach Österreich auf das Schloß Harmannsdorf zurück. Teilnahme am Kongress des Schriftstellerverbandes in Berlin.

1886–1887
Winter: Wiedersehen mit Alfred Nobel in Paris. Entwicklung einer lebenslangen Freundschaft.

1888
Das Maschinenzeitalter, ***Zukunftsvorlesungen über unsere Zeit***, eine politisch-philosophische Schrift über den Nationalismus, erscheint. Sie markiert den Beginn Berthas Friedensforschungen.

1889
Der Antikriegs-Roman ***Die Waffen nieder!*** (Eine Lebensgeschichte) erscheint in einer Zeit des expandierenden Nationalismus. Er wird zu einem großen Verkaufserfolg und begründet Berthas Ruhm.

1891
Bertha von Suttners literarischer Pazifismus geht über in einen politisch-aktiven, nämlich in die Gründung der *Österreichischen Gesellschaft der Friedensfreunde*. Sie gewinnt prominente Mitstreiter, u.a. Bartholomäus Ritter von Carneri. Als Präsidentin der Friedensgesellschaft nimmt sie am *3. Internationalen Friedenskongress in Rom* teil und hält ihre erste öffentliche Rede. Gründung des Zentralbüros der *Friedensgesellschaften in Bern*; Bertha von Suttner wird Vizepräsidentin.

1892
Sie fungiert als Herausgeberin der von Alfred Hermann Fried initiierten Zeitschrift ***Die Waffen nieder!*** Monatsschrift zur Förderung der Friedens-Idee. Teilnahme am *4. Internationalen Friedenskongress in Bern.* Bertha von Suttner schreibt regelmäßig Beiträge für das Organ der Friedensbewegung und gewinnt viele Prominente Schriftsteller als Mitarbeiter, so etwa Tolstoi und Rosegger.
Sie trifft Alfred Nobel in Bern und Zürich. Hier entwickelt er gemeinsam mit der „*lieben Freundin*“ den Plan, einen Preis zu stiften „für denjenigen oder diejenige, der/die am meisten für die Befriedigung Europas getan hat“.

1895 verfasst Alfred Nobel sein Testament, in dem er sein persönliches Vermögen in eine Stiftung verwandelt, mit der - neben dem Preis für Friedensengagement - auch Preise für Verdienste in Wissenschaft und Literatur finanziert werden sollen. Bei der Abfassung des Testaments denkt er bereits an eine Frau als Friedenspreisträgerin, und somit an Bertha von Suttner.

1896
Účastní se *Mezinárodního mírového kongresu v Budapešti.* Ve svém posledním dopise baronce von Suttner píše Nobel: *„Jsem nadšen, když vidím, že mírové hnutí získává půdu pod nohama díky vzdělávání mas a obzvlášť díky bojovníkům proti předsudkům a tmářství, mezi nimiž zaujímáte přední postavení“.* ***10. prosince*** Alfred Nobel umírá.

1899
18. května–29. června: Jako jediná žena, navíc nezastupující žádnou vládu, se zúčastní *1. Mírové konference v Haagu*, iniciované carem Mikulášem II. Cestuje do Norska, návštěva vyvolává velký zájem veřejnosti. Kniha **1. Mírová konference v Haagu** je zprávou o zasedáních komisí a setkáních na konferenci v r. 1899. Pozice baronky von Suttner jakožto veřejné představitelky mírového hnutí se zviditelnila. Konference přinesla zákaz střel „dum-dum“ a bojových plynů, stejně jako konvenci o mírovém urovnání mezinárodních konfliktů rozhodčím soudem – tribunálem v Haagu.

1902
Duben: účast na *Mezinárodním mírovém kongresu v Monaku.*
10. prosince umírá Arthur Gundaccar von Suttner; je nutné vzdát se zámku Harmannsdorf.

1903
Jaro: pobývá v Monaku u knížete Alberta I. Je otevřen *Institut international de la Paix.*

1904
Účastní se *Světového mírového kongresu v Bostonu*; přednáškové turné po mnoha amerických městech; přijetí u amerického prezidenta Theodora Roosevelta.

1905
10. října - 17. prosince: Úspěšné přednáškové turné po osmadvaceti německých městech. Je jí udělena Nobelova cena míru.

1906
V dubnu cestuje do Osla, aby převzala Nobelovu cenu za mír; následuje skandinávské turné. Audience u norského a dánského krále.

1907
15. června–18. října: Účastní se *2. konference v Haagu*, kterou svolal americký prezident Theodore Roosevelt. Konference je velkým zklamáním, otázka odzbrojení končí nezdarem. Pro Berthu von Suttner to není *„mírová konference“*, nýbrž *„konference o uplatnění války“*.

1909
Ve Stuttgartu vydává ***Memoáry***, pozoruhodné, atmosféricky hutné životní vzpomínky. *Mírový kongres v Londýně* a audience u krále Eduarda VII.

1911
V románu ***Vzlety lidstva*** se poprvé v literatuře objevuje hrůzná vize atomové zbraně.

1912
Barbarizace vzduchu, leták proti vyzbrojení letadel.
Červen–prosinec: Druhé přednáškové turné po Severní Americe; další přednášky v Praze, Drážďanech, Berlíně, Vratislavi, Haagu a Paříži.

1913
Kniha ***Odzbrojte!*** je zfilmována. Ve svých sedmdesáti letech dostává měsíční penzi od Carnegie Endowment for International Peace.

1914
Přípravy na *Mírový kongres ve Vídni*, který se měl konat v září. Bertha von Suttner patřila k nemnohým, pro něž nebezpečí války bylo reálné: *„Nic než vzájemné podezírání, obviňování a štvaní.“*

21. června podléhá Bertha von Suttner ve Vídni rakovině; zážitku první světové války zůstává ušetřena.

1896
Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Budapest.*
Am ***10. Dezember*** stirbt Alfred Nobel. In seinem letzten Brief an Bertha von Suttner am 21. November 1896 hatte Alfred Nobel geschrieben: *„Ich bin entzückt zu sehen, dass die Friedensbewegung an Boden gewinnt, dank der Bildung der Massen und dank besonders der Kämpfer gegen Vorurteil und Finsternis, unter denen Sie einen hohen Rang einnehmen.“*

1899
Von 18. Mai bis 29. Juni nimmt Bertha von Suttner als einzige Frau und Nichtregierungsvertreterin an der *1. Haager Friedenskonferenz*, initiiert von Zar Nikolas II, teil. Reise nach Norwegen mit großer Öffentlichkeitswirksamkeit. Bei dem Buch **1. Haager Friedenskonferenz** handelt es sich um einen Bericht über Kommissionssitzungen und Begegnungen während der *1. Haager Friedenskonferenz* im Jahr 1899. Suttners Position als öffentliche Person der Friedensbewegung wird deutlich. Als Delegierte wurde sie mit Briefen und Ratschlägen zur Friedenssicherung überhäuft. Zu den Ergebnissen der Konferenz gehörten das Verbot von Dumdum-Geschossen und Kampfgasen sowie die Konvention zur friedlichen Schlichtung internationaler Konflikte durch ein Schiedsgericht, das Haager Tribunal.

1902
April: Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Monaco.*
Am ***10. Dezember***: Tod des Ehemannes Arthur Gundaccar von Suttner; Schloss Harmannsdorf muss aufgegeben werden.

1903
Frühjahr: Aufenthalt in Monaco als Gast des Fürsten Albert I. Eröffnung des *Institut International de la Paix.*

1904
Teilnahme am *Weltfriedenskongress in Boston* und Vortragsreise durch mehrere amerikanische Städte; Empfang beim amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt.

1905
Von 10. Oktober bis 17. Dezember: Erfolgreiche Vortragsreise durch Deutschland. Bertha von Suttner bekommt den Friedensnobelpreis zugesprochen.

1906
Bertha von Suttner reist im April zur Verleihung des Friedensnobelpreises nach Oslo und schließt eine Skandinavienreise an. Audienzen bei den Königen von Norwegen und Dänemark.

1907
Von 15. Juni bis 18. Oktober: Teilnahme an der *2. Haager Konferenz*, einberufen vom amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt. Große Enttäuschung über die Konferenz, da man in der Abrüstungsfrage scheiterte. *Für sie keine „Friedenskonferenz“* sondern eine *„Kriegsgebrauchskonferenz“*.

1909
Ihre ***Memoiren*** - anschauliche, atmosphärische, dichte Lebenserinnerungen - erscheinen in Stuttgart. *Friedenskongress in London.* Audienz bei König Eduard VII.

1911
Der Menschheit Hochgedanken.
In diesem Roman von 1911 wird zum ersten Mal in der Literatur die Schreckensvision einer atomaren Waffe entworfen.

Erb rodiny Kinských
Der Wappen der Familie Kinsky

1912
Die Barbarisierung der Luft, Flugschrift gegen die Bewaffnung von Flugzeugen.
Juni – Dezember: 2. Vortragsreise durch Nordamerika; weitere Vorträge in Prag, Dresden, Berlin, Breslau, Haag und Paris.

1913
Verfilmung des Buches ***Die Waffen nieder!***
Ab ihrem 70. Lebensjahr erhält sie aus der Carnegie-Stiftung eine monatliche Pension.

1914
Vorbereitung zum *Friedenskongress in Wien*, der im September stattfinden sollte. Bertha von Suttner gehört zu den wenigen, für die die Kriegsgefahr real war: *„Nichts als gegenseitige Verdächtigungen, Beschuldigungen und Verhetzungen.“*

21. Juni: Bertha von Suttner erliegt in Wien einem Krebsleiden; es bleibt ihr erspart, den Ausbruch des 1. Weltkrieges mit zu erleben.

Válku budoucnosti nikdo neukončí ani nerozhodne - zůstane jen vyčerpání a zkáza na obou stranách!

Norimberk, 1936
Nürnberg, 1936

Ein Zu-Ende-führen, ein Entscheiden des Zukunftskrieges gibt es nicht: Erschöpfung, Vernichtung an beiden Seiten!

Stalingrad, 1942

Člověk, jenž sice nesnese pohled na sténající oběti v agónii, ale jemuž začne být jejich smrtelný chropot okamžitě lhostejný, jakmile je má z dohledu i doslechu, má možná pevné nervy, ale - srdce nemá.

Mensch, wer die Opfer nicht schreien hört, nicht zucken sehen kann, dem es aber, sobald er außer Seh - und Hörweite ist, gleichgültig ist, daß es schreit und zuckt - der hat wohl Nerven, aber - Herz hat er nicht.

Příští válka bude mnohem strašnější než jakákoli z těch předešlých.

Der nächste Krieg wird von einer Furchtbarkeit sein, wie noch keiner seiner Vorgänger.

Je příšerné, co všechno má na svědomí tento oportunismus.
To on je ta brzda, otrocký řetěz, který se navěsí na každou energickou činnost, a který všemu brání a všechno znemožňuje; to on je příčinou dnešní malomyslnosti a nedůvěry.

Was dieser Opportunismus schon alles auf dem Gewissen hat, es ist schauderhaft!
Er ist der Hemmschuh, die Sklavenkette, die sich an jede energische Tätigkeit hängt, die alles hindert, die jede Handlung unmöglich macht; er ist der Grund der heutigen Flügellahmheit, des Mißtrauens…

Byly dny - nebylo to často, ale pár by se jich našlo -, kdy jsme neměli nic k obědu, ale na dny, kdy bychom spolu nežertovali, nebyli na sebe milí a nesmáli se, se nepamatuji.

Es hat Tage gegeben – nicht viele, aber einige, wo wir nichts zum Mittagessen hatten; aber Tage, wo wir miteinander nicht geschärzt hätten, die sind nicht vorgekommen.

Člověk nosí v hlavě zvláštní kameru, jež dokáže zachytit některé obrazy neobyčejně hluboce a zřetelně, zatímco po jiných nezůstane ani stopy…

Man trägt doch eine eigentümliche Kamera im Kopfe, in die sich manche Bilder so tief und deutlich einätzen, während andere keine Spur zurücklassen.

Nepřáteli lidstva jsou: Surovost a lež!

Feinde der Menschheit, die da sind: Rohheit und Lüge!

Světový mírový kongres 1907 | Weltfriedenskongress 1907

Vedle té cti však jsou nemalou radostí i peníze. Ti, kdo nikdy netrpěli nouzí, kdo se nikdy nedostali do situace, že by nevěděli, z čeho budou žít zítra, z čeho zaplatí dotěrný dluh, takoví lidé neví nic o slasti, již v takových případech přinese nenadále se objevivší suma, a navíc tak poctivě vydělaná!

Neben der Ehre ist aber auch keine geringe Freude das Geld. Solche, die niemals Entbehrungen gelitten haben, die niemals in die Lage kamen, dass sie nicht wussten, wovon sie am kommenden Tage leben, wovon sie eine dringende Schuld zahlen würden, solche Leute wissen nichts von der Wonne, die in solchen Fällen eine hereingeschneite Summe bringt, eine so ehrenvoll verdiente noch dazu!

Byli jsme, co se
našeho duševní-
ho soužití týče,
svého druhu ostrov,
hezký, kvetoucí,
veselý ostrůvek
lásky, o jehož
existenci neměli
velcí mořeplavci
okolo ani potuchy.

Bertha v. Suttner

Wir waren ja, was
unser Gemüts-
ineinanderleben
anbelangt, auch auf
einer Art Insel, ein
hübsches, blühendes,
heiteres Liebes-
inselchen, von dessen
Existenz die grossen
Ozeanfahrer draussen
gar keine Ahnung
hatten.

A. G. von Suttner.

BERTHA VON SUTTNER

Bertha v. Suttner

1843-1914

rakouské kulturní fórum prg

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Státní fond kultury ČR

Zuzana a Eugen Brikciusovi a Rakouské kulturní fórum v Praze
Zuzana und Eugen Brikcius
und das Österreichische Kulturforum Prag

BERTHA VON SUTTNER

slovem i obrazem

in Wort und Schrift

Na výstavu poskytl
Státní fond kultury České republiky
účelovou dotaci a hlavní město
Praha grant.

Für die Ausstellung haben
Státní fond kultury České republiky
und die Haupstadt Prag
Förderungsmittel gewährt.

Sestavily Alena Bláhová a Zuzana Brikcius
Grafická úprava: Ivo a Táňa Horňáčkovi
Za laskavou podporu děkujeme Brigitte Hamann a Marii Noe

Celou výstavu si lze prohlédnout
na **www.hornacek.cz/suttner**

Begleitungstexte: Alena Bláhová und Zuzana Brikcius
Grafische Verarbeitung: Ivo Horňáček und Táňa Horňáčková
Dank für freundliche Unterstützung an Brigitte Hamann
und Marie Noe

Die ganze Ausstellung kann man sich
an **www.hornacek.cz/suttner** ansehen

Bertha von Suttner

1843
Narodila se 9. června v Praze do hraběcí rodiny Kinských ze Vchynic a Tetova. Její šestasedmdesátiletý otec, příslušník vysoké české šlechty, se narození dcery nedožije. Dětství tráví v Brně, mládí ve Vídni a Klosterneuburgu. Kvůli matčině hráčské vášni přichází rodina o majetek.

1859
Bitva u Magenty a Solferina, v r. 1866 porážka Rakouska v bitvě u Hradce Králové.
Chce se dobře provdat, všechny pokusy ale ztroskotají.

1873
Ve třiceti letech se stává vychovatelkou dcer svobodného pána von Suttner. Rodina sídlí střídavě ve Vídni a na zámku Harmannsdorf. Bertha navazuje vztah s o sedm let mladším Arthurem Gundaccarem von Suttner, bratrem svých svěřenkyň.

1876
Když dostane u Suttnerů výpověď, uchází se o místo sekretářky u multimilionáře Alfreda Nobela v Paříži. Vedle italštiny a angličtiny ovládá plynule francouzštinu. Nobel ji přijme, ale sám se po několika týdnech musí vrátit do Švédska a její pařížské angažmá končí.
12. června: Tajný sňatek se svobodným pánem Arthurem Gundaccarem von Suttner ve Vídni-Gumpendorfu. Novomanželé se stěhují na Kavkaz, kde žijí devět let ve skromných poměrech. Bertha dává hodiny klavíru a jazyků, Arthur von Suttner pracuje jako novinář.

1878
Spisovatelská dráha Berthy von Suttner začíná společensko-kritickými články.

1882–1884
Publikuje první tři romány. ***Hanna*** vychází jako román na pokračování v časopise *Gartenlaube*. V ***Inventáři duše*** (1883) se zabývá otázkou oprávněnosti války.

1885
Květen: Návrat manželského páru Suttnerových do Rakouska na zámek Harmannsdorf. Oba se zúčastní kongresu Svazu spisovatelů v Berlíně.

1886–1887
Zima: Pobyt v Paříži. Shledání s Nobelem a vznik celoživotního přátelství.

1888
Vychází ***Věk strojů***, ***budoucí přednášky o naší době***, politicko-filozofický spis o problému nacionalismu. Autorka se zde začíná zabývat otázkami míru a války.

1889
V době šířícího se nacionalismu vychází protiválečný román ***Odzbrojte!*** (Životní příběh). Kniha přináší autorce úspěch a slávu.

1891
Literární pacifismus Berthy von Suttner přechází v politické aktivity: Je založena *Rakouská společnost přátel míru.* Bertha získává mnoho prominentních spolubojovníků, mezi jinými Bartholomäuse rytíře von Carneri. Jako prezidentka Mírové společnosti se účastní *3. Mezinárodního mírového kongresu v Římě*; první veřejný proslov. Založení ústřední kanceláře *Mírových společností v Bernu*; Bertha se stává její viceprezidentkou.

1892
Působí jako vydavatelka časopisu ***Odzbrojte!***, měsíčníku na podporu mírové ideje, iniciovaného pacifistou Alfredem Hermannem Friedem. Účast na *4. Mezinárodním mírovém kongresu v Bernu.* Pravidelně přispívá do nového časopisu mírového hnutí a získává další prominentní spolupracovníky jako Lva Nikolajeviče Tolstého a rakouského spisovatele Petera Roseggera. Setkává se s Alfredem Nobelem v Bernu a Curychu. Nobel se svěřuje „*milé přítelkyni*“ s plánem na založení ceny „pro toho nebo tu, kdo udělali nejvíce pro šíření míru v Evropě“.

V r. ***1895*** sepsal Nobel poslední vůli, v níž převádí svůj osobní majetek na nadaci, která má financovat vedle ceny za mírové úsilí i ceny za zásluhy o vědu a literaturu. Při formulování poslední vůle si představoval jako první nositelku mírové ceny ženu – Berthu von Suttner.

1843
Bertha von Suttner wird am 9. Juni 1843 als Bertha Sophia Felicita Gräfin Kinsky,Tochter des Grafen und der Gräfin Kinsky von Chinic und Tettau in Prag geboren. Der dem böhmischen Hochadel zugehörige 76-jährige Vater stirbt vor der Geburt der Tochter. Sie verbringt ihre Kindheit In Brünn (Südmähren) , die Jugend in Wien und Klosterneuburg. Die Familie verarmt, u.a. durch die Glücksspiele der Mutter in Spielbanken.

1859
Schlacht von Magenta und Solferino, 1866 Niederlage Österreichs in der Schlacht bei Königgrätz.
Bertha von Kinsky versucht, eine „gute Partie“ zu machen, aber alle Heiratsprojekte scheitern.

1873
Mit 30 Jahren wird sie Erzieherin der Töchter des Freiherrn von Suttner, mit wechselnden Wohnsitzen in Wien und auf Schloss Harmannsdorf. Es entwickelt sich eine Beziehung zum sieben Jahre jüngeren Arthur Gundaccar von Suttner.

1876
Nachdem Bertha von der Familie Suttner gekündigt wird, tritt sie eine Stellung als Sekretärin bei dem Multimillionär Alfred Nobel in Paris an. Neben Italienisch und Englisch beherrscht sie fließend Französisch. Nobel engagiert sie, doch nach einigen Wochen muss er nach Schweden zurückfahren und ihre Arbeit bei ihm ist somit beendet.
Am 12. Juni heiratet sie heimlich Freiherr Arthur Gundaccar von Suttner in Wien-Gumpendorf. Das Ehepaar Suttner zieht in den Kaukasus, wo es neun Jahre lang in bescheidenen Verhältnissen von Unterrichtsstunden und Zeitungsartikeln lebt. Arthur von Suttner arbeitet als Journalist.

1878
Beginn der schriftstellerischen Tätigkeit Bertha von Suttners mit gesellschaftskritischen Artikeln.

1882–1884
Die ersten drei Romane werden publiziert. **Hanna** erscheint als Fortsetzungsroman in der Zeitschrift *Gartenlaube*. In ***Inventarium der Seele*** (1883) wird bereits die Frage nach der Berechtigung des Krieges behandelt.

1885
Im Mai kehrt das Ehepaar Suttner nach Österreich auf das Schloß Harmannsdorf zurück. Teilnahme am Kongress des Schriftstellerverbandes in Berlin.

1886–1887
Winter: Wiedersehen mit Alfred Nobel in Paris. Entwicklung einer lebenslangen Freundschaft.

1888
Das Maschinenzeitalter, ***Zukunftsvorlesungen über unsere Zeit***, eine politisch-philosophische Schrift über den Nationalismus, erscheint. Sie markiert den Beginn Berthas Friedensforschungen.

1889
Der Antikriegs-Roman ***Die Waffen nieder!*** (Eine Lebensgeschichte) erscheint in einer Zeit des expandierenden Nationalismus. Er wird zu einem großen Verkaufserfolg und begründet Berthas Ruhm.

1891
Bertha von Suttners literarischer Pazifismus geht über in einen politisch-aktiven, nämlich in die Gründung der *Österreichischen Gesellschaft der Friedensfreunde*. Sie gewinnt prominente Mitstreiter, u.a. Bartholomäus Ritter von Carneri. Als Präsidentin der Friedensgesellschaft nimmt sie am *3. Internationalen Friedenskongress in Rom* teil und hält ihre erste öffentliche Rede. Gründung des Zentralbüros der *Friedensgesellschaften in Bern*; Bertha von Suttner wird Vizepräsidentin.

1892
Sie fungiert als Herausgeberin der von Alfred Hermann Fried initiierten Zeitschrift ***Die Waffen nieder!*** Monatsschrift zur Förderung der Friedens-Idee. Teilnahme am *4. Internationalen Friedenskongress in Bern.* Bertha von Suttner schreibt regelmäßig Beiträge für das Organ der Friedensbewegung und gewinnt viele Prominente Schriftsteller als Mitarbeiter, so etwa Tolstoi und Rosegger.
Sie trifft Alfred Nobel in Bern und Zürich. Hier entwickelt er gemeinsam mit der „*lieben Freundin*“ den Plan, einen Preis zu stiften „für denjenigen oder diejenige, der/die am meisten für die Befriedigung Europas getan hat“.

1895 verfasst Alfred Nobel sein Testament, in dem er sein persönliches Vermögen in eine Stiftung verwandelt, mit der - neben dem Preis für Friedensengagement - auch Preise für Verdienste in Wissenschaft und Literatur finanziert werden sollen. Bei der Abfassung des Testaments denkt er bereits an eine Frau als Friedenspreisträgerin, und somit an Bertha von Suttner.

1896
Účastní se *Mezinárodního mírového kongresu v Budapešti.* Ve svém posledním dopise baronce von Suttner píše Nobel: *„Jsem nadšen, když vidím, že mírové hnutí získává půdu pod nohama díky vzdělávání mas a obzvlášť díky bojovníkům proti předsudkům a tmářství, mezi nimiž zaujímáte přední postavení“.* ***10. prosince*** Alfred Nobel umírá.

1899
18. května–29. června: Jako jediná žena, navíc nezastupující žádnou vládu, se zúčastní *1. Mírové konference v Haagu*, iniciované carem Mikulášem II. Cestuje do Norska, návštěva vyvolává velký zájem veřejnosti. Kniha **1. Mírová konference v Haagu** je zprávou o zasedáních komisí a setkáních na konferenci v r. 1899. Pozice baronky von Suttner jakožto veřejné představitelky mírového hnutí se zviditelnila. Konference přinesla zákaz střel „dum-dum“ a bojových plynů, stejně jako konvenci o mírovém urovnání mezinárodních konfliktů rozhodčím soudem – tribunálem v Haagu.

1902
Duben: účast na *Mezinárodním mírovém kongresu v Monaku.*
10. prosince umírá Arthur Gundaccar von Suttner; je nutné vzdát se zámku Harmannsdorf.

1903
Jaro: pobývá v Monaku u knížete Alberta I. Je otevřen *Institut international de la Paix.*

1904
Účastní se *Světového mírového kongresu v Bostonu*; přednáškové turné po mnoha amerických městech; přijetí u amerického prezidenta Theodora Roosevelta.

1905
10. října - 17. prosince: Úspěšné přednáškové turné po osmadvaceti německých městech. Je jí udělena Nobelova cena míru.

1906
V dubnu cestuje do Osla, aby převzala Nobelovu cenu za mír; následuje skandinávské turné. Audience u norského a dánského krále.

1907
15. června–18. října: Účastní se *2. konference v Haagu*, kterou svolal americký prezident Theodore Roosevelt. Konference je velkým zklamáním, otázka odzbrojení končí nezdarem. Pro Berthu von Suttner to není *„mírová konference“*, nýbrž *„konference o uplatnění války“*.

1909
Ve Stuttgartu vydává ***Memoáry***, pozoruhodné, atmosféricky hutné životní vzpomínky. *Mírový kongres v Londýně* a audience u krále Eduarda VII.

1911
V románu ***Vzlety lidstva*** se poprvé v literatuře objevuje hrůzná vize atomové zbraně.

1912
Barbarizace vzduchu, leták proti vyzbrojení letadel.
Červen–prosinec: Druhé přednáškové turné po Severní Americe; další přednášky v Praze, Drážďanech, Berlíně, Vratislavi, Haagu a Paříži.

1913
Kniha ***Odzbrojte!*** je zfilmována. Ve svých sedmdesáti letech dostává měsíční penzi od Carnegie Endowment for International Peace.

1914
Přípravy na *Mírový kongres ve Vídni*, který se měl konat v září. Bertha von Suttner patřila k nemnohým, pro něž nebezpečí války bylo reálné: *„Nic než vzájemné podezírání, obviňování a štvaní.“*

21. června podléhá Bertha von Suttner ve Vídni rakovině; zážitku první světové války zůstává ušetřena.

1896
Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Budapest.*
Am ***10. Dezember*** stirbt Alfred Nobel. In seinem letzten Brief an Bertha von Suttner am 21. November 1896 hatte Alfred Nobel geschrieben: *„Ich bin entzückt zu sehen, dass die Friedensbewegung an Boden gewinnt, dank der Bildung der Massen und dank besonders der Kämpfer gegen Vorurteil und Finsternis, unter denen Sie einen hohen Rang einnehmen.“*

1899
Von 18. Mai bis 29. Juni nimmt Bertha von Suttner als einzige Frau und Nichtregierungsvertreterin an der *1. Haager Friedenskonferenz*, initiiert von Zar Nikolas II, teil. Reise nach Norwegen mit großer Öffentlichkeitswirksamkeit. Bei dem Buch **1. Haager Friedenskonferenz** handelt es sich um einen Bericht über Kommissionssitzungen und Begegnungen während der *1. Haager Friedenskonferenz* im Jahr 1899. Suttners Position als öffentliche Person der Friedensbewegung wird deutlich. Als Delegierte wurde sie mit Briefen und Ratschlägen zur Friedenssicherung überhäuft. Zu den Ergebnissen der Konferenz gehörten das Verbot von Dumdum-Geschossen und Kampfgasen sowie die Konvention zur friedlichen Schlichtung internationaler Konflikte durch ein Schiedsgericht, das Haager Tribunal.

1902
April: Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Monaco.*
Am ***10. Dezember***: Tod des Ehemannes Arthur Gundaccar von Suttner; Schloss Harmannsdorf muss aufgegeben werden.

1903
Frühjahr: Aufenthalt in Monaco als Gast des Fürsten Albert I. Eröffnung des *Institut International de la Paix.*

1904
Teilnahme am *Weltfriedenskongress in Boston* und Vortragsreise durch mehrere amerikanische Städte; Empfang beim amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt.

1905
Von 10. Oktober bis 17. Dezember: Erfolgreiche Vortragsreise durch Deutschland. Bertha von Suttner bekommt den Friedensnobelpreis zugesprochen.

1906
Bertha von Suttner reist im April zur Verleihung des Friedensnobelpreises nach Oslo und schließt eine Skandinavienreise an. Audienzen bei den Königen von Norwegen und Dänemark.

1907
Von 15. Juni bis 18. Oktober: Teilnahme an der *2. Haager Konferenz*, einberufen vom amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt. Große Enttäuschung über die Konferenz, da man in der Abrüstungsfrage scheiterte. *Für sie keine „Friedenskonferenz“* sondern eine *„Kriegsgebrauchskonferenz“*.

1909
Ihre ***Memoiren*** - anschauliche, atmosphärische, dichte Lebenserinnerungen - erscheinen in Stuttgart. *Friedenskongress in London.* Audienz bei König Eduard VII.

1911
Der Menschheit Hochgedanken.
In diesem Roman von 1911 wird zum ersten Mal in der Literatur die Schreckensvision einer atomaren Waffe entworfen.

Erb rodiny Kinských
Der Wappen der Familie Kinsky

1912
Die Barbarisierung der Luft, Flugschrift gegen die Bewaffnung von Flugzeugen.
Juni – Dezember: 2. Vortragsreise durch Nordamerika; weitere Vorträge in Prag, Dresden, Berlin, Breslau, Haag und Paris.

1913
Verfilmung des Buches ***Die Waffen nieder!***
Ab ihrem 70. Lebensjahr erhält sie aus der Carnegie-Stiftung eine monatliche Pension.

1914
Vorbereitung zum *Friedenskongress in Wien*, der im September stattfinden sollte. Bertha von Suttner gehört zu den wenigen, für die die Kriegsgefahr real war: *„Nichts als gegenseitige Verdächtigungen, Beschuldigungen und Verhetzungen.“*

21. Juni: Bertha von Suttner erliegt in Wien einem Krebsleiden; es bleibt ihr erspart, den Ausbruch des 1. Weltkrieges mit zu erleben.

Vůči mysteriím světa cítíme velkou pokoru. Nepřijímáme za svůj žádný ze světonázorů, které nám chtějí vnutit nejrůznější vykladači univerza jako řešení všech hádanek, a pokoušíme se přinejmenším nalézt řešení vlastní. Díváme se na sebe jako na mravence - jak ve své tělesné nicotnosti, tak ve své duchovní slabosti. To, že člověk může nad určitými problémy žasnout a tázat se, považujeme za jedno z největších privilegií - odpovědi a vysvětlení však leží daleko za jeho obzorem.

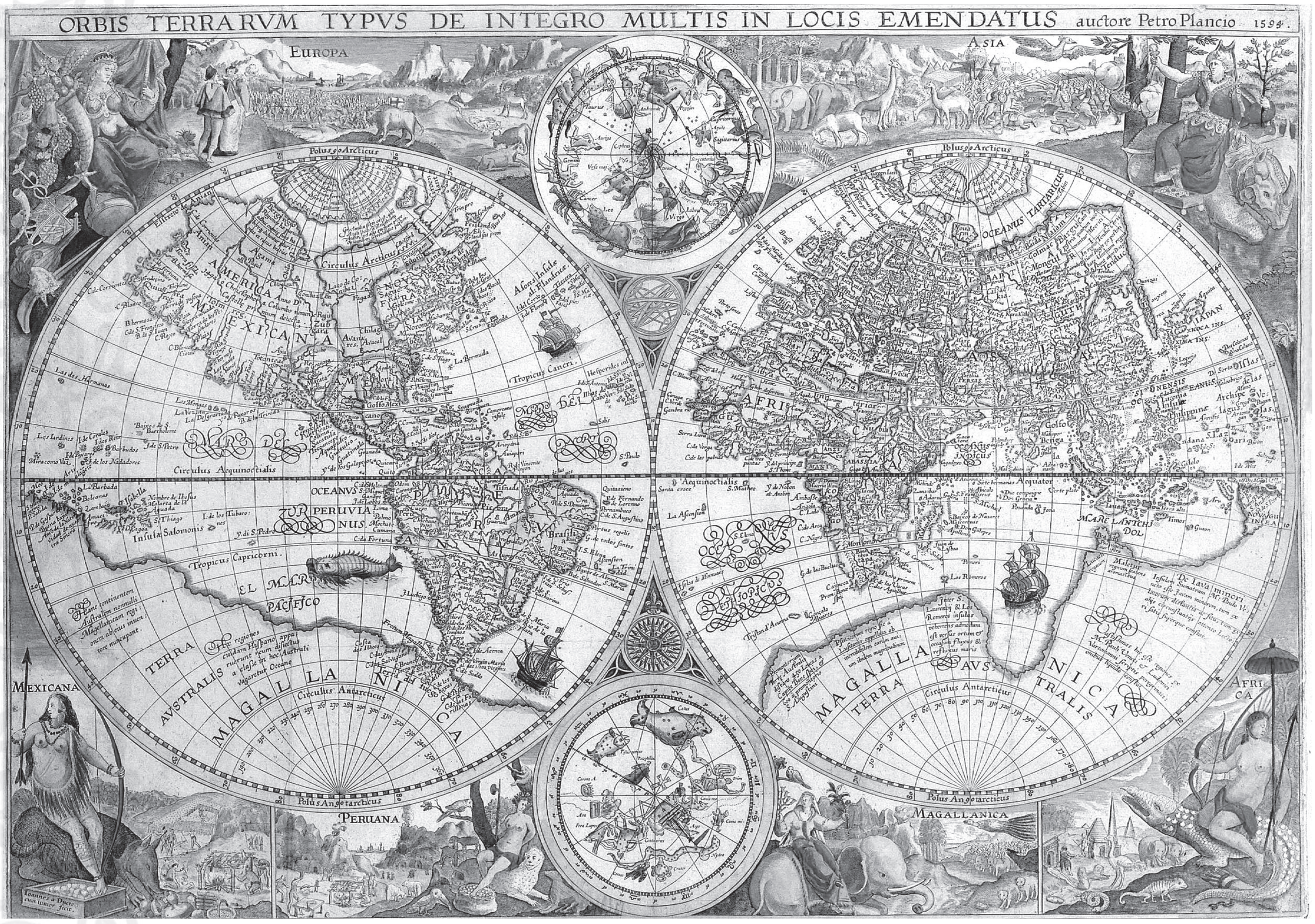

Den Weltmysterien gegenüber sind wir sehr demütig.
Wir nehmen keines der Weltsysteme an, welche uns von verschiedenen Universumerklärern als Lösung aller Rätsel aufdisputiert werden wollen, und versuchen am allerwenigsten, eine eigene Lösung zu erfinden. Wir betrachten uns als Ameisen – sowohl in unserer körperlichen Nichtigkeit als in unserer geistigen Schwäche. Dass der Mensch gewissen Problemen gegenüber staunen und fragen darf, betrachten wir schon als eines seiner besten Vorrechte – aber das Antworten und Erklären liegt weit über seinem Horizont.

Podle mého přesvědčení přijde čas, kdy se nikdo nebude chtít živit mršinami a nikdo se nebude ochoten stát řezníkem. Kolik je už dnes mezi námi takových, kteří by nikdy nejedli maso, kdyby museli vrážet nůž do hrdel zvířat sami!

Meiner Überzeugung nach wird auch einst die Zeit kommen, wo niemand sich wird mit Leichen ernähren wollen, wo niemand mehr sich zum Schlächterhandwerk bereit finden wird. Wie viele unter uns gibt es schon jetzt, die niemals Fleisch äßen, wenn sie selber das Messer in die Kehle der betreffenden Tiere stoßen müßten!

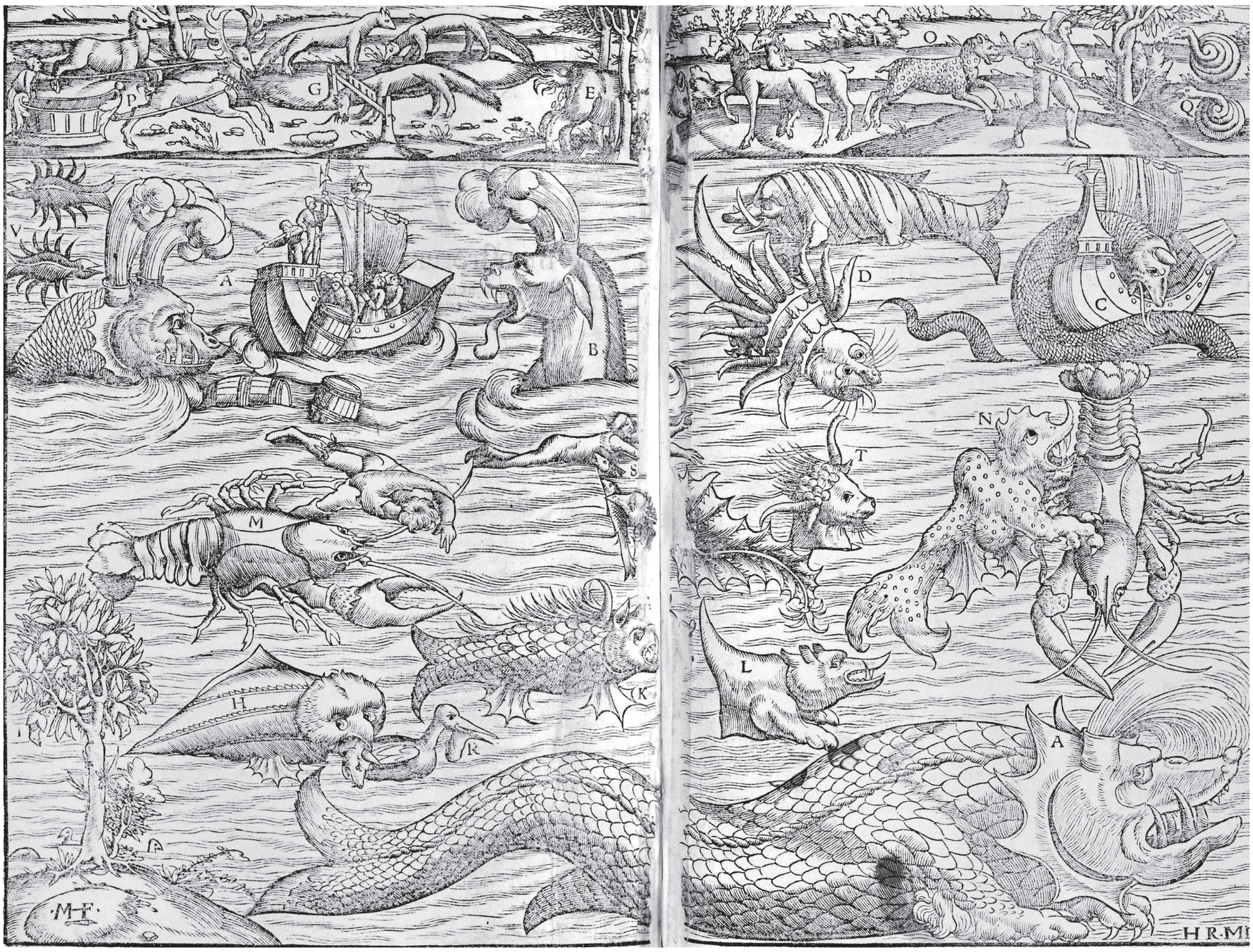

Ze stovky vzdělaných a jemnocitných lidí by jich už dnes pravděpodobně devadesát přestalo jíst maso, kdyby si zvíře, které požívají, museli sami zabít nebo podříznout.

Von hundert gebildeten und feinfühlenden Menschen würden schon heute wahrscheinlich neunzig nie mehr Fleisch essen, wenn sie selber das Tier erschlagen oder erstechen müßten, das sie verzehren.

Můj ideál nesouvisí s žádným z existujících politických uskupení. Zařazení k liberalismu bych se ostatně nebránila, pokud se tímto pojmem míní přitakání principu svobody.

Nic vyššího a více žádoucího než svoboda neexistuje. Politická hesla však v praxi obvykle ztrácejí odpovídající etymologický význam. Partajnický duch je všude žalostně ubohý, přestože všichni předstírají, že jim jde obecně o to nejlepší, o blaho státu.

Mein Ideal wird durch keine der bestehenden politischen Gruppierungen vertreten. Gegen die Einreihung unter den Liberalismus werde ich mich allerdings nicht verwahren, insofern mit diesem Schlagwort die Bekennung zum Freiheitsprinzip gemeint ist.

Es gebe nichts höheres und erstrebenswerteres als die Freiheit. Aber die politischen Losungsworte verlieren in der Praxis gewöhnlich die ihrer Ethymologie entsprechende Bedeutung.

Es ist der Parteigeist allenthalben ein jämmerlich enger, obwohl jeder vorgibt, das allgemeine Beste, die Staatswohlfahrt zu fördern.

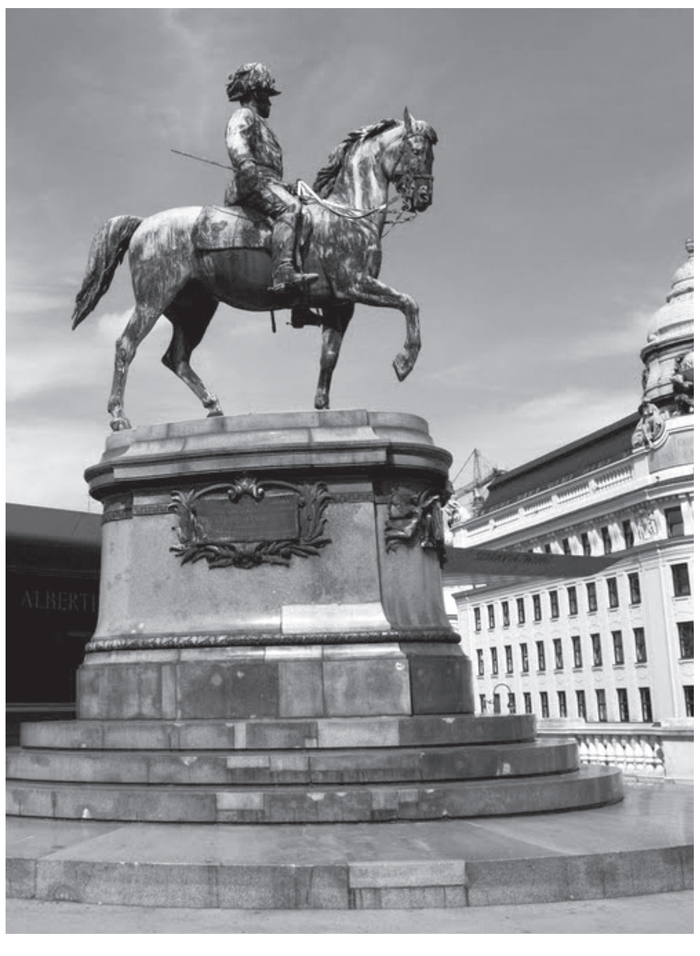

Rakouská šlechta má dosud vskutku nanejvýš privilegované postavení, jmenovitě co se týče úcty, jíž požívá u nižších vrstev, i poct, jež prokazuje sama sobě. Anglická aristokracie je hrdá, francouzská ješitná - ale rakouská namyšlená.

Der Adel in Österreich nimmt in der Tat noch eine hochprivilegierte Stellung ein, namentlich was das Ansehen anbelangt, welches es bei den niederen Klassen geniesst, und die Ehrerbietung, die er sich selber zollt. Die englische Aristokratie habe ich stolz gefunden, die französische eitel – aber die österreichische ist hochmütig.

Odzbrojte!
Die Waffen nieder!

1913, Bertha von Suttner přednáší v Berlíně

1913, Bertha von Suttner ein Vortrag im Berlin

Jako by zabíjení mohlo něco napravit! Jako by prolitá krev mohla něco očistit a učinit minulost něčím, co se nikdy nestalo! Ó ta posvátná absurdita, jejíž nadvládě podlehl pitomý svět!

Als ob das Töten irgend - etwas gutmachen könnte! Als ob vergossenes Blut überhaupt etwas reinigen, etwas Geschehenes ungeschehen machen könnte! O, über den geheiligten Widersinn, unter dessen Herrschaft die blöde Welt sich gestellt hat.

BERTHA VON SUTTNER

Bertha v. Suttner

1843-1914

Zuzana a Eugen Brikciusovi a Rakouské kulturní fórum v Praze
Zuzana und Eugen Brikcius
und das Österreichische Kulturforum Prag

BERTHA VON SUTTNER

slovem i obrazem

in Wort und Schrift

Na výstavu poskytl
Státní fond kultury České republiky
účelovou dotaci a hlavní město
Praha grant.

Für die Ausstellung haben
Státní fond kultury České republiky
und die Haupstadt Prag
Förderungsmittel gewährt.

Sestavily Alena Bláhová a Zuzana Brikcius
Grafická úprava: Ivo a Táňa Horňáčkovi
Za laskavou podporu děkujeme Brigitte Hamann a Marii Noe

Celou výstavu si lze prohlédnout
na **www.hornacek.cz/suttner**

Begleitungstexte: Alena Bláhová und Zuzana Brikcius
Grafische Verarbeitung: Ivo Horňáček und Táňa Horňáčková
Dank für freundliche Unterstützung an Brigitte Hamann
und Marie Noe

Die ganze Ausstellung kann man sich
an **www.hornacek.cz/suttner** ansehen

Bertha von Suttner

1843
Narodila se 9. června v Praze do hraběcí rodiny Kinských ze Vchynic a Tetova. Její šestasedmdesátiletý otec, příslušník vysoké české šlechty, se narození dcery nedožije. Dětství tráví v Brně, mládí ve Vídni a Klosterneuburgu. Kvůli matčině hráčské vášni přichází rodina o majetek.

1859
Bitva u Magenty a Solferina, v r. 1866 porážka Rakouska v bitvě u Hradce Králové.
Chce se dobře provdat, všechny pokusy ale ztroskotají.

1873
Ve třiceti letech se stává vychovatelkou dcer svobodného pána von Suttner. Rodina sídlí střídavě ve Vídni a na zámku Harmannsdorf. Bertha navazuje vztah s o sedm let mladším Arthurem Gundaccarem von Suttner, bratrem svých svěřenkyň.

1876
Když dostane u Suttnerů výpověď, uchází se o místo sekretářky u multimilionáře Alfreda Nobela v Paříži. Vedle italštiny a angličtiny ovládá plynule francouzštinu. Nobel ji přijme, ale sám se po několika týdnech musí vrátit do Švédska a její pařížské angažmá končí.
12. června: Tajný sňatek se svobodným pánem Arthurem Gundaccarem von Suttner ve Vídni-Gumpendorfu. Novomanželé se stěhují na Kavkaz, kde žijí devět let ve skromných poměrech. Bertha dává hodiny klavíru a jazyků, Arthur von Suttner pracuje jako novinář.

1878
Spisovatelská dráha Berthy von Suttner začíná společensko-kritickými články.

1882–1884
Publikuje první tři romány. ***Hanna*** vychází jako román na pokračování v časopise *Gartenlaube*. V ***Inventáři duše*** (1883) se zabývá otázkou oprávněnosti války.

1885
Květen: Návrat manželského páru Suttnerových do Rakouska na zámek Harmannsdorf. Oba se zúčastní kongresu Svazu spisovatelů v Berlíně.

1886–1887
Zima: Pobyt v Paříži. Shledání s Nobelem a vznik celoživotního přátelství.

1888
Vychází ***Věk strojů***, ***budoucí přednášky o naší době***, politicko-filozofický spis o problému nacionalismu. Autorka se zde začíná zabývat otázkami míru a války.

1889
V době šířícího se nacionalismu vychází protiválečný román ***Odzbrojte!*** (Životní příběh). Kniha přináší autorce úspěch a slávu.

1891
Literární pacifismus Berthy von Suttner přechází v politické aktivity: Je založena *Rakouská společnost přátel míru.* Bertha získává mnoho prominentních spolubojovníků, mezi jinými Bartholomäuse rytíře von Carneri. Jako prezidentka Mírové společnosti se účastní *3. Mezinárodního mírového kongresu v Římě*; první veřejný proslov. Založení ústřední kanceláře *Mírových společností v Bernu*; Bertha se stává její viceprezidentkou.

1892
Působí jako vydavatelka časopisu ***Odzbrojte!***, měsíčníku na podporu mírové ideje, iniciovaného pacifistou Alfredem Hermannem Friedem. Účast na *4. Mezinárodním mírovém kongresu v Bernu.* Pravidelně přispívá do nového časopisu mírového hnutí a získává další prominentní spolupracovníky jako Lva Nikolajeviče Tolstého a rakouského spisovatele Petera Roseggera. Setkává se s Alfredem Nobelem v Bernu a Curychu. Nobel se svěřuje „*milé přítelkyni*“ s plánem na založení ceny „pro toho nebo tu, kdo udělali nejvíce pro šíření míru v Evropě“.

V r. ***1895*** sepsal Nobel poslední vůli, v níž převádí svůj osobní majetek na nadaci, která má financovat vedle ceny za mírové úsilí i ceny za zásluhy o vědu a literaturu. Při formulování poslední vůle si představoval jako první nositelku mírové ceny ženu – Berthu von Suttner.

1843
Bertha von Suttner wird am 9. Juni 1843 als Bertha Sophia Felicita Gräfin Kinsky,Tochter des Grafen und der Gräfin Kinsky von Chinic und Tettau in Prag geboren. Der dem böhmischen Hochadel zugehörige 76-jährige Vater stirbt vor der Geburt der Tochter. Sie verbringt ihre Kindheit In Brünn (Südmähren) , die Jugend in Wien und Klosterneuburg. Die Familie verarmt, u.a. durch die Glücksspiele der Mutter in Spielbanken.

1859
Schlacht von Magenta und Solferino, 1866 Niederlage Österreichs in der Schlacht bei Königgrätz.
Bertha von Kinsky versucht, eine „gute Partie“ zu machen, aber alle Heiratsprojekte scheitern.

1873
Mit 30 Jahren wird sie Erzieherin der Töchter des Freiherrn von Suttner, mit wechselnden Wohnsitzen in Wien und auf Schloss Harmannsdorf. Es entwickelt sich eine Beziehung zum sieben Jahre jüngeren Arthur Gundaccar von Suttner.

1876
Nachdem Bertha von der Familie Suttner gekündigt wird, tritt sie eine Stellung als Sekretärin bei dem Multimillionär Alfred Nobel in Paris an. Neben Italienisch und Englisch beherrscht sie fließend Französisch. Nobel engagiert sie, doch nach einigen Wochen muss er nach Schweden zurückfahren und ihre Arbeit bei ihm ist somit beendet.
Am 12. Juni heiratet sie heimlich Freiherr Arthur Gundaccar von Suttner in Wien-Gumpendorf. Das Ehepaar Suttner zieht in den Kaukasus, wo es neun Jahre lang in bescheidenen Verhältnissen von Unterrichtsstunden und Zeitungsartikeln lebt. Arthur von Suttner arbeitet als Journalist.

1878
Beginn der schriftstellerischen Tätigkeit Bertha von Suttners mit gesellschaftskritischen Artikeln.

1882–1884
Die ersten drei Romane werden publiziert. **Hanna** erscheint als Fortsetzungsroman in der Zeitschrift *Gartenlaube*. In ***Inventarium der Seele*** (1883) wird bereits die Frage nach der Berechtigung des Krieges behandelt.

1885
Im Mai kehrt das Ehepaar Suttner nach Österreich auf das Schloß Harmannsdorf zurück. Teilnahme am Kongress des Schriftstellerverbandes in Berlin.

1886–1887
Winter: Wiedersehen mit Alfred Nobel in Paris. Entwicklung einer lebenslangen Freundschaft.

1888
Das Maschinenzeitalter, ***Zukunftsvorlesungen über unsere Zeit***, eine politisch-philosophische Schrift über den Nationalismus, erscheint. Sie markiert den Beginn Berthas Friedensforschungen.

1889
Der Antikriegs-Roman ***Die Waffen nieder!*** (Eine Lebensgeschichte) erscheint in einer Zeit des expandierenden Nationalismus. Er wird zu einem großen Verkaufserfolg und begründet Berthas Ruhm.

1891
Bertha von Suttners literarischer Pazifismus geht über in einen politisch-aktiven, nämlich in die Gründung der *Österreichischen Gesellschaft der Friedensfreunde*. Sie gewinnt prominente Mitstreiter, u.a. Bartholomäus Ritter von Carneri. Als Präsidentin der Friedensgesellschaft nimmt sie am *3. Internationalen Friedenskongress in Rom* teil und hält ihre erste öffentliche Rede. Gründung des Zentralbüros der *Friedensgesellschaften in Bern*; Bertha von Suttner wird Vizepräsidentin.

1892
Sie fungiert als Herausgeberin der von Alfred Hermann Fried initiierten Zeitschrift ***Die Waffen nieder!*** Monatsschrift zur Förderung der Friedens-Idee. Teilnahme am *4. Internationalen Friedenskongress in Bern.* Bertha von Suttner schreibt regelmäßig Beiträge für das Organ der Friedensbewegung und gewinnt viele Prominente Schriftsteller als Mitarbeiter, so etwa Tolstoi und Rosegger.
Sie trifft Alfred Nobel in Bern und Zürich. Hier entwickelt er gemeinsam mit der „*lieben Freundin*“ den Plan, einen Preis zu stiften „für denjenigen oder diejenige, der/die am meisten für die Befriedigung Europas getan hat“.

1895 verfasst Alfred Nobel sein Testament, in dem er sein persönliches Vermögen in eine Stiftung verwandelt, mit der - neben dem Preis für Friedensengagement - auch Preise für Verdienste in Wissenschaft und Literatur finanziert werden sollen. Bei der Abfassung des Testaments denkt er bereits an eine Frau als Friedenspreisträgerin, und somit an Bertha von Suttner.

1896
Účastní se *Mezinárodního mírového kongresu v Budapešti.* Ve svém posledním dopise baronce von Suttner píše Nobel: *„Jsem nadšen, když vidím, že mírové hnutí získává půdu pod nohama díky vzdělávání mas a obzvlášť díky bojovníkům proti předsudkům a tmářství, mezi nimiž zaujímáte přední postavení“.* ***10. prosince*** Alfred Nobel umírá.

1899
18. května–29. června: Jako jediná žena, navíc nezastupující žádnou vládu, se zúčastní *1. Mírové konference v Haagu*, iniciované carem Mikulášem II. Cestuje do Norska, návštěva vyvolává velký zájem veřejnosti. Kniha **1. Mírová konference v Haagu** je zprávou o zasedáních komisí a setkáních na konferenci v r. 1899. Pozice baronky von Suttner jakožto veřejné představitelky mírového hnutí se zviditelnila. Konference přinesla zákaz střel „dum-dum“ a bojových plynů, stejně jako konvenci o mírovém urovnání mezinárodních konfliktů rozhodčím soudem – tribunálem v Haagu.

1902
Duben: účast na *Mezinárodním mírovém kongresu v Monaku.*
10. prosince umírá Arthur Gundaccar von Suttner; je nutné vzdát se zámku Harmannsdorf.

1903
Jaro: pobývá v Monaku u knížete Alberta I. Je otevřen *Institut international de la Paix.*

1904
Účastní se *Světového mírového kongresu v Bostonu*; přednáškové turné po mnoha amerických městech; přijetí u amerického prezidenta Theodora Roosevelta.

1905
10. října - 17. prosince: Úspěšné přednáškové turné po osmadvaceti německých městech. Je jí udělena Nobelova cena míru.

1906
V dubnu cestuje do Osla, aby převzala Nobelovu cenu za mír; následuje skandinávské turné. Audience u norského a dánského krále.

1907
15. června–18. října: Účastní se *2. konference v Haagu*, kterou svolal americký prezident Theodore Roosevelt. Konference je velkým zklamáním, otázka odzbrojení končí nezdarem. Pro Berthu von Suttner to není *„mírová konference“*, nýbrž *„konference o uplatnění války“*.

1909
Ve Stuttgartu vydává ***Memoáry***, pozoruhodné, atmosféricky hutné životní vzpomínky. *Mírový kongres v Londýně* a audience u krále Eduarda VII.

1911
V románu ***Vzlety lidstva*** se poprvé v literatuře objevuje hrůzná vize atomové zbraně.

1912
Barbarizace vzduchu, leták proti vyzbrojení letadel.
Červen–prosinec: Druhé přednáškové turné po Severní Americe; další přednášky v Praze, Drážďanech, Berlíně, Vratislavi, Haagu a Paříži.

1913
Kniha ***Odzbrojte!*** je zfilmována. Ve svých sedmdesáti letech dostává měsíční penzi od Carnegie Endowment for International Peace.

1914
Přípravy na *Mírový kongres ve Vídni*, který se měl konat v září. Bertha von Suttner patřila k nemnohým, pro něž nebezpečí války bylo reálné: *„Nic než vzájemné podezírání, obviňování a štvaní.“*

21. června podléhá Bertha von Suttner ve Vídni rakovině; zážitku první světové války zůstává ušetřena.

1896
Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Budapest.*
Am ***10. Dezember*** stirbt Alfred Nobel. In seinem letzten Brief an Bertha von Suttner am 21. November 1896 hatte Alfred Nobel geschrieben: *„Ich bin entzückt zu sehen, dass die Friedensbewegung an Boden gewinnt, dank der Bildung der Massen und dank besonders der Kämpfer gegen Vorurteil und Finsternis, unter denen Sie einen hohen Rang einnehmen.“*

1899
Von 18. Mai bis 29. Juni nimmt Bertha von Suttner als einzige Frau und Nichtregierungsvertreterin an der *1. Haager Friedenskonferenz*, initiiert von Zar Nikolas II, teil. Reise nach Norwegen mit großer Öffentlichkeitswirksamkeit. Bei dem Buch **1. Haager Friedenskonferenz** handelt es sich um einen Bericht über Kommissionssitzungen und Begegnungen während der *1. Haager Friedenskonferenz* im Jahr 1899. Suttners Position als öffentliche Person der Friedensbewegung wird deutlich. Als Delegierte wurde sie mit Briefen und Ratschlägen zur Friedenssicherung überhäuft. Zu den Ergebnissen der Konferenz gehörten das Verbot von Dumdum-Geschossen und Kampfgasen sowie die Konvention zur friedlichen Schlichtung internationaler Konflikte durch ein Schiedsgericht, das Haager Tribunal.

1902
April: Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Monaco.*
Am ***10. Dezember***: Tod des Ehemannes Arthur Gundaccar von Suttner; Schloss Harmannsdorf muss aufgegeben werden.

1903
Frühjahr: Aufenthalt in Monaco als Gast des Fürsten Albert I. Eröffnung des *Institut International de la Paix.*

1904
Teilnahme am *Weltfriedenskongress in Boston* und Vortragsreise durch mehrere amerikanische Städte; Empfang beim amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt.

1905
Von 10. Oktober bis 17. Dezember: Erfolgreiche Vortragsreise durch Deutschland. Bertha von Suttner bekommt den Friedensnobelpreis zugesprochen.

1906
Bertha von Suttner reist im April zur Verleihung des Friedensnobelpreises nach Oslo und schließt eine Skandinavienreise an. Audienzen bei den Königen von Norwegen und Dänemark.

1907
Von 15. Juni bis 18. Oktober: Teilnahme an der *2. Haager Konferenz*, einberufen vom amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt. Große Enttäuschung über die Konferenz, da man in der Abrüstungsfrage scheiterte. *Für sie keine „Friedenskonferenz“* sondern eine *„Kriegsgebrauchskonferenz“*.

1909
Ihre ***Memoiren*** - anschauliche, atmosphärische, dichte Lebenserinnerungen - erscheinen in Stuttgart. *Friedenskongress in London.* Audienz bei König Eduard VII.

1911
Der Menschheit Hochgedanken.
In diesem Roman von 1911 wird zum ersten Mal in der Literatur die Schreckensvision einer atomaren Waffe entworfen.

Erb rodiny Kinských
Der Wappen der Familie Kinsky

1912
Die Barbarisierung der Luft, Flugschrift gegen die Bewaffnung von Flugzeugen.
Juni – Dezember: 2. Vortragsreise durch Nordamerika; weitere Vorträge in Prag, Dresden, Berlin, Breslau, Haag und Paris.

1913
Verfilmung des Buches ***Die Waffen nieder!***
Ab ihrem 70. Lebensjahr erhält sie aus der Carnegie-Stiftung eine monatliche Pension.

1914
Vorbereitung zum *Friedenskongress in Wien*, der im September stattfinden sollte. Bertha von Suttner gehört zu den wenigen, für die die Kriegsgefahr real war: *„Nichts als gegenseitige Verdächtigungen, Beschuldigungen und Verhetzungen.“*

21. Juni: Bertha von Suttner erliegt in Wien einem Krebsleiden; es bleibt ihr erspart, den Ausbruch des 1. Weltkrieges mit zu erleben.

Zatímco se mi o samotě u psacího stolu jevilo mé povolání jako něco odpovídajícího vyššímu duchovnímu světu, pak zde, kde žiji uprostřed rušného obchodu se spisovateli, vidím tolik odpudivého, směšného a zavržení-hodného, že se mi chce odporem zahodit pero.

Während mir am einsamen Schreibtisch mein Beruf als etwas einer höheren Geisterwelt angehörendes erschien, sehe ich hier, wo ich mitten im Getriebe des Schriftstellergeschäftes lebe, so viel Widerwärtiges, Lächerliches, Verächtliches, dass ich in Anfällen des Ekels die Feder von mir schleudern wollte.

O Alfredu Nobelovi
Knihovna byla naplněna výhradně díly filosofů a básníků. Čestné místo zde zaujímaly Byronovy sebrané spisy, z tohoto svého milovaného básníka byl schopen citovat celé stránky zpaměti. Konverzace s Nobelem představovala nejvyšší duchovní požitek.

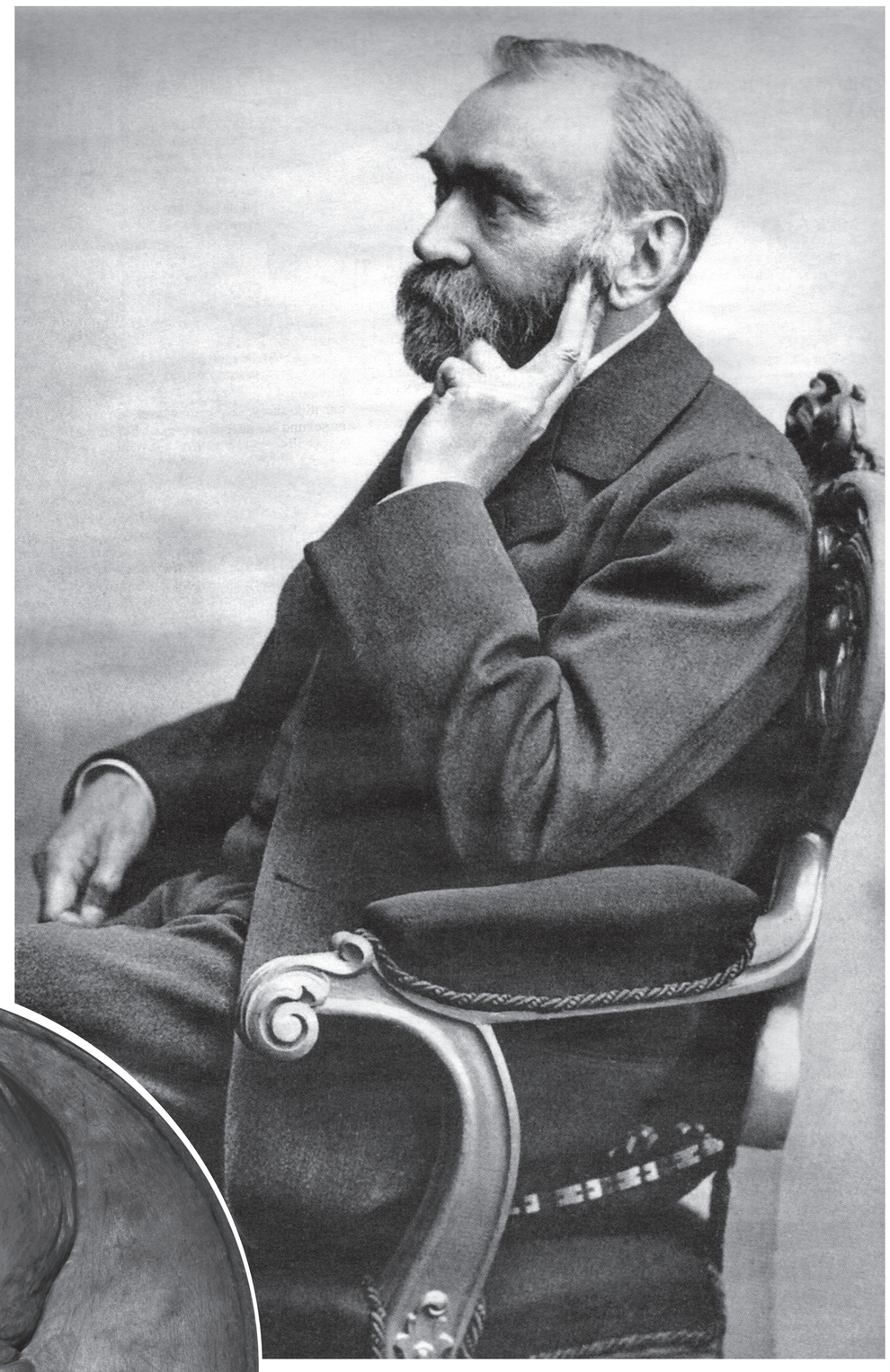

Über Alfred Nobel
Der Bücherschrank war ausschliesslich mit den Werken von Philosophen und Dichtern gefüllt. Einen Ehrenplatz nahmen Byron´s sämtliche Werke ein; aus diesem seinem Lieblingsdichter wusste er ganze Seiten auswendig aufzusagen. Die Konversation mit Nobel war ein geistiger Hochgenuss.

Dopis a reakce Alfreda Nobela na román Odzbrojte! (1889)

Der Brief und die Reaktion Alfred Nobels auf den Roman Die Waffen nieder! (1889)

Právě jsem dočetl Vaše obdivuhodné mistrovské dílo. Říká se, že existuje dva tisíce jazyků - už 1999 by bylo příliš mnoho -, ale určitě neexistuje žádný, do něhož by Vaše nádherné dílo nemuselo být přeloženo, aby je lidé četli a přemýšleli o něm.

Ich habe gerade die Lektüre Ihres bewundernswerten Meisterwerkes beendet. Man sagt, dass es zwei tausend Sprachen gibt – das wären 1999 zu viel – aber sicherlich gibt es keine Sprache, in die Ihr herrliches Werk nicht übersetzt werden müsste, um gelesen und darüber nachgedacht zu werden.

V našem aristokratickém prostředí na mne pohlížejí jako na odpadlici a říkají, že Odzbrojte! je špatná, nebezpečná kniha.

Besonders in unserer Aristokratie betrachtet man mich als Abtrünnige und betrachtet ´Die Waffen nieder´ als ein schlechtes, gefährliches Buch.

Naneštěstí jsou aristokraté v mírovém hnutí stále ještě našimi nepřáteli; v řadách mých bratranců a sestřenic se setkávám s velkým odporem vůči své propagandě - generálové, dvořané, komorníci, manželky důstojníků se domnívají, že jde o nihilismus a anarchismus, protože se mluví o změně starých mravů. Pro ně jsou všichni, kdo chtějí reformovat současný společenský stát (tj. stát, který jim přináší tolik výhod), zločinci nebo blázni.

Zum Unglück sind die Aristokraten in der Friedensbewegung noch unsere Feinde; in den Reihen meinen Vettern und Cousinen finde ich den grössten Widerstand gegen meine Propaganda – Generäle, Höflinge, Kämmerer, Frauen von Offizieren glauben, dass es sich um Nihilismus handelt und um Anarchismus, weil man ihnen von einer Änderung der Sitten spricht. Für sie sind alle, die den heutigen Gesellschaftsstaat (ein Staat, der ihnen so viele Vorteile bietet) reformieren wollten, Verbrecher oder Verrückte.

Menzura v lese | Mensur im Walde

Bertha Alfredu Nobelovi

Člověk jako já žije více či méně dlouho, ale nestárne. Bude mi už skoro padesát - věk, ve kterém měly ženy v minulých stoletích leda tak šanci, aby je upálili jako čarodějnice - a teď: vskutku, cítím se tak vitálně a činorodě, mám takovou radost z práce - přestože práce, jež mi nyní leží na ramenou, je tak strašně těžká, a přestože mám tolik, tolik starostí a musím tolik bojovat a přestože se práce tak hromadí, že možná brzy přesáhne mé síly.

Bertha an Alfred Nobel

Unsereiner lebt mehr oder minder lang, aber alt wird er nicht. Ich bin nun bald fünfzig - das ist so das Alter, in welchem die Frauen früherer Jahrhunderte Chancen hatten, als Hexen verbrannt zu werden
– und jetzt: wahrlich, ich fühle mich so lebens – und tatenkräftig, so arbeitsfroh – obgleich es eine furchbar schwere Arbeit ist, die jetzt auf meinen Schultern ruht, obgleich ich viel, viel zu sorgen und zu kämpfen habe und obwohl die Arbeit sich so häuft, dass sie bald meine Kräfte übersteigen dürfte.

Člověk se kvůli ruským masakrům stydí, že žije v dnešní době. A stále ještě chtějí vídeňští křesťanští sociálové pěstovat ve školách antisemity - ačkoli vidí, jak vypadá poslední důsledek jejich nauky v praxi. Hanebné! Kdo se nepohoršuje nad nízkostí, je sám nízký.

Die Massaker in Russland machen, dass man sich schämt, in unserer Zeit zu leben. Und immer noch wollen die Wiener Christlich-sozialen in der Schule Antisemiten züchten – obwohl sie sehen, wie die letzte Konsequenz ihrer Lehre praktisch aussieht. Schändlich! Wer sich über gewisse Niedertracht nicht entrüstet, muss selber niederträchtig sein.

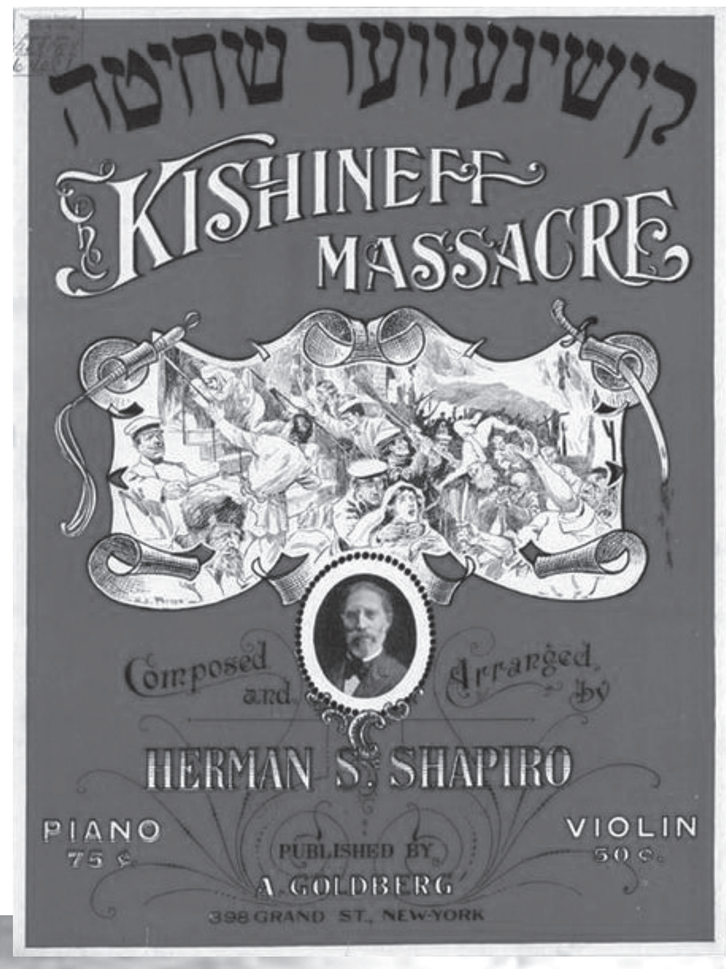

1895

O Jaroslavu Vrchlickém

Tuto knihu by bylo třeba hodit na hlavu oněm prateutonům, kteří blábolí cosi o ´méněcennosti´ Slovanů.

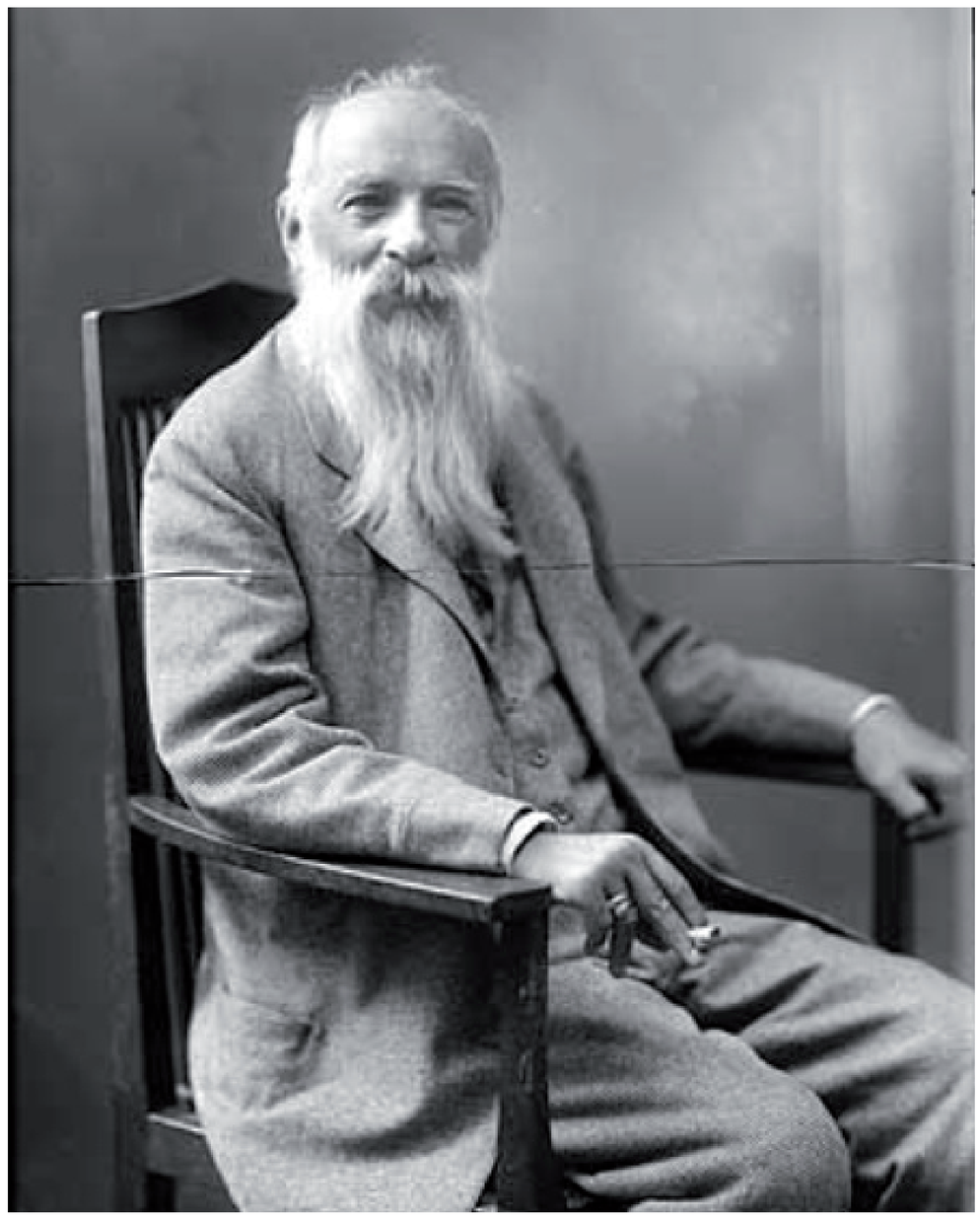

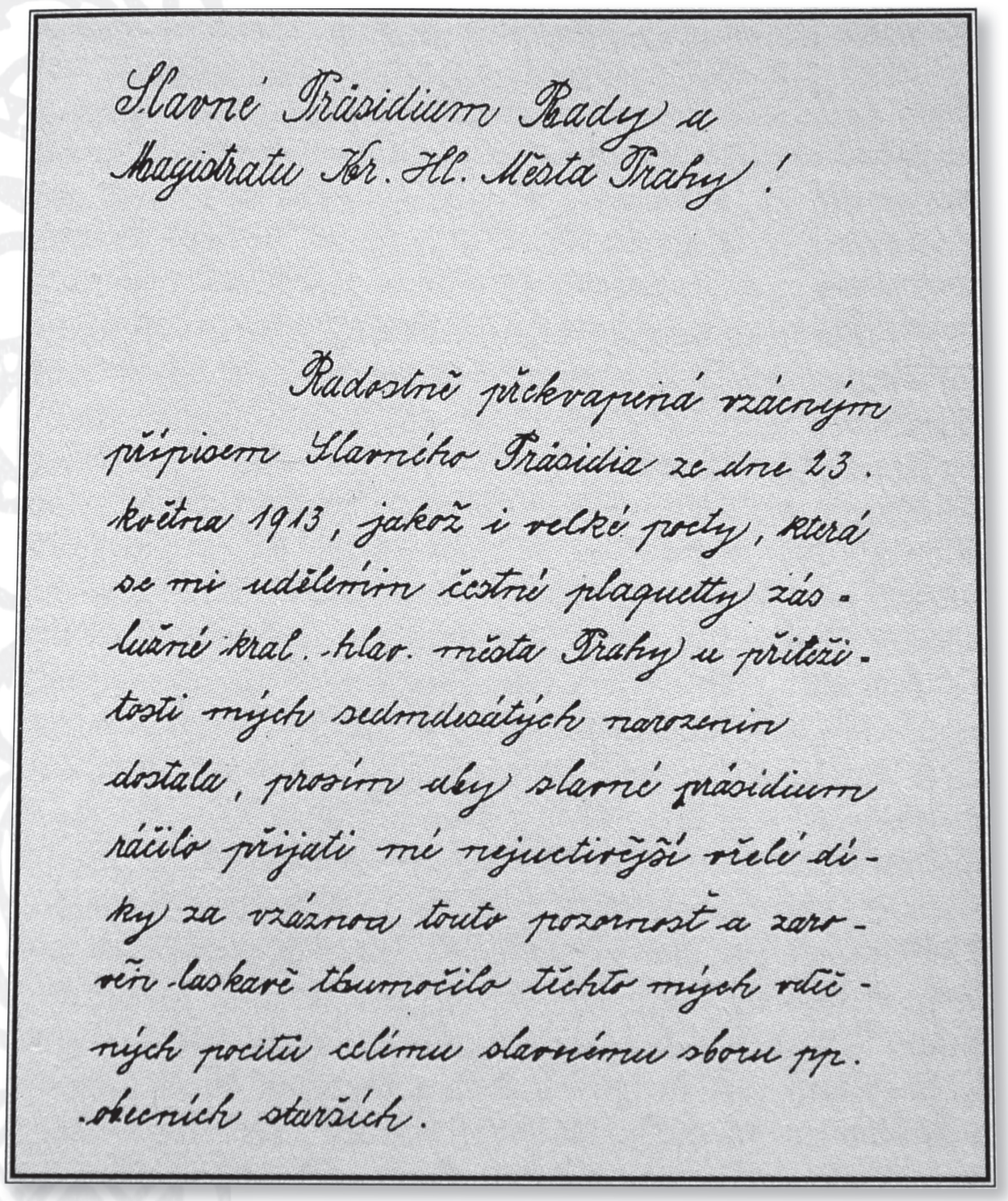

Slavné Präsidium Rady a
Magistratu Kr. Hl. Města Prahy!

Radostně překvapená vřelým
přípisem Slavného Präsidia ze dne 23.
května 1913, jakož i velké poctu, která
se mi udělením čestné plakety zás-
luhné kral. hlav. města Prahy u příleži-
tosti mých sedmdesátých narozenin
dostala, prosím aby slavné präsidium
ráčilo přijati mé nejuctivější vřelé dí-
ky za vzácnou touto pozornost a zaro-
věň laskavě tlumočilo těchto mých vděč-
ných pocitů celému slavnému sboru pp.
obecních starších.

1895

Über Jaroslav Vrchlický

Dieses Buch sollte man jenen Urteutonen an den Schädel werfen, welche da von der ´Minderwertigkeit´ der Slaventums faseln.

1913, poděkování Berty von Suttner pražskému magistrátu

1913, Berthas Dankesbrief an Prager Magistrat

Arthur von Suttner
– Antisemitismus písmem, slovem a činem je nebezpečné hnutí, hrubě porušující podstatu státního řádu a ústavních zákonů.

Arthur von Suttner
– Der Antisemitismus in Schrift, Wort und Tat ist eine gemeingefährliche, das Wesen der Staatsordnung, die Staatsgrundgesetze schwerverletzende Bewegung.

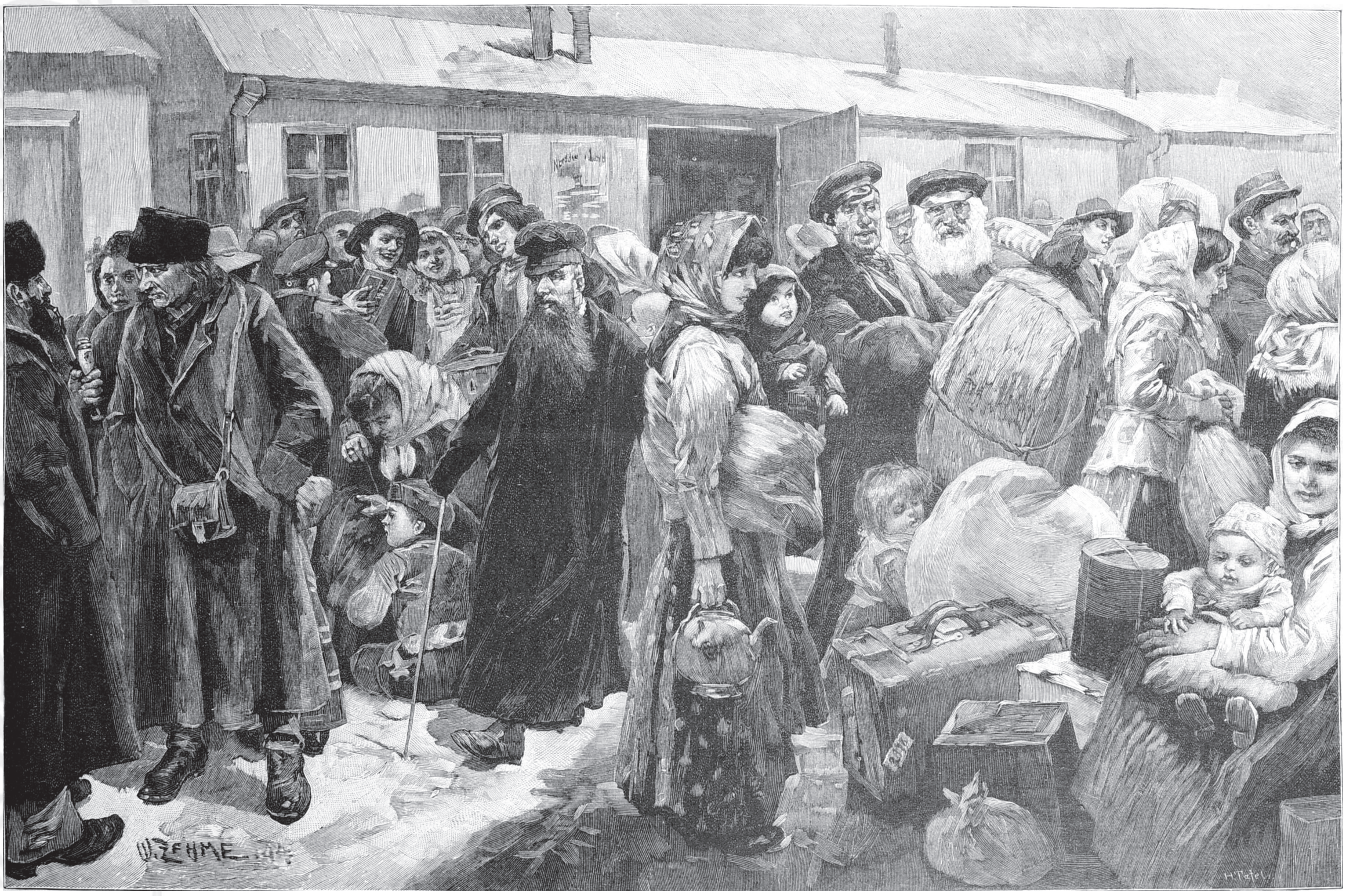

Dopis Alfredu Nobelovi o Karlu Luegerovi

Lueger, idol bigotních antisemitů, vbrzku už vídeňský starosta, byl přijat na audienci u císaře jako vítěz – a v základě je to jen lidská hloupost, která vítězí. A protože vím, nakolik si takovou hloupost ošklivíte, myslím přímo na Vás ...

Brief an Alfred Nobel über Karl Lueger

Lueger, das Idol der bigotten Antisemiten, bald Bürgermeister von Wien, ist in einer Audienz vom Kaiser empfangen worden, siegreich, mit einem Wort – und im Grund ist das die Menschliche Dummheit, die siegreich ist. Und weil ich weiss, wie Sie diese Dummheit verabscheuen, denke ich geradewegs an Sie…

Dr. Karl Lueger Platz - Wien

Vypadám snad, jako bych požíral Židy?

BERTHA VON SUTTNER

Bertha v. Suttner

1843-1914

rakouské kulturní fórum prg

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Státní fond kultury ČR

Zuzana a Eugen Brikciusovi a Rakouské kulturní fórum v Praze
Zuzana und Eugen Brikcius
und das Österreichische Kulturforum Prag

BERTHA VON SUTTNER

slovem i obrazem

in Wort und Schrift

Na výstavu poskytl
Státní fond kultury České republiky
účelovou dotaci a hlavní město
Praha grant.

Für die Ausstellung haben
Státní fond kultury České republiky
und die Haupstadt Prag
Förderungsmittel gewährt.

Sestavily Alena Bláhová a Zuzana Brikcius
Grafická úprava: Ivo a Táňa Horňáčkovi
Za laskavou podporu děkujeme Brigitte Hamann a Marii Noe

Celou výstavu si lze prohlédnout
na **www.hornacek.cz/suttner**

Begleitungstexte: Alena Bláhová und Zuzana Brikcius
Grafische Verarbeitung: Ivo Horňáček und Táňa Horňáčková
Dank für freundliche Unterstützung an Brigitte Hamann
und Marie Noe

Die ganze Ausstellung kann man sich
an **www.hornacek.cz/suttner** ansehen

Bertha von Suttner

1843
Narodila se 9. června v Praze do hraběcí rodiny Kinských ze Vchynic a Tetova. Její šestasedmdesátiletý otec, příslušník vysoké české šlechty, se narození dcery nedožije. Dětství tráví v Brně, mládí ve Vídni a Klosterneuburgu. Kvůli matčině hráčské vášni přichází rodina o majetek.

1859
Bitva u Magenty a Solferina, v r. 1866 porážka Rakouska v bitvě u Hradce Králové.
Chce se dobře provdat, všechny pokusy ale ztroskotají.

1873
Ve třiceti letech se stává vychovatelkou dcer svobodného pána von Suttner. Rodina sídlí střídavě ve Vídni a na zámku Harmannsdorf. Bertha navazuje vztah s o sedm let mladším Arthurem Gundaccarem von Suttner, bratrem svých svěřenkyň.

1876
Když dostane u Suttnerů výpověď, uchází se o místo sekretářky u multimilionáře Alfreda Nobela v Paříži. Vedle italštiny a angličtiny ovládá plynule francouzštinu. Nobel ji přijme, ale sám se po několika týdnech musí vrátit do Švédska a její pařížské angažmá končí.
12. června: Tajný sňatek se svobodným pánem Arthurem Gundaccarem von Suttner ve Vídni-Gumpendorfu. Novomanželé se stěhují na Kavkaz, kde žijí devět let ve skromných poměrech. Bertha dává hodiny klavíru a jazyků, Arthur von Suttner pracuje jako novinář.

1878
Spisovatelská dráha Berthy von Suttner začíná společensko-kritickými články.

1882–1884
Publikuje první tři romány. ***Hanna*** vychází jako román na pokračování v časopise *Gartenlaube*. V ***Inventáři duše*** (1883) se zabývá otázkou oprávněnosti války.

1885
Květen: Návrat manželského páru Suttnerových do Rakouska na zámek Harmannsdorf. Oba se zúčastní kongresu Svazu spisovatelů v Berlíně.

1886–1887
Zima: Pobyt v Paříži. Shledání s Nobelem a vznik celoživotního přátelství.

1888
Vychází ***Věk strojů***, ***budoucí přednášky o naší době***, politicko-filozofický spis o problému nacionalismu. Autorka se zde začíná zabývat otázkami míru a války.

1889
V době šířícího se nacionalismu vychází protiválečný román ***Odzbrojte!*** (Životní příběh). Kniha přináší autorce úspěch a slávu.

1891
Literární pacifismus Berthy von Suttner přechází v politické aktivity: Je založena *Rakouská společnost přátel míru.* Bertha získává mnoho prominentních spolubojovníků, mezi jinými Bartholomäuse rytíře von Carneri. Jako prezidentka Mírové společnosti se účastní *3. Mezinárodního mírového kongresu v Římě*; první veřejný proslov. Založení ústřední kanceláře *Mírových společností v Bernu*; Bertha se stává její viceprezidentkou.

1892
Působí jako vydavatelka časopisu ***Odzbrojte!***, měsíčníku na podporu mírové ideje, iniciovaného pacifistou Alfredem Hermannem Friedem. Účast na *4. Mezinárodním mírovém kongresu v Bernu.* Pravidelně přispívá do nového časopisu mírového hnutí a získává další prominentní spolupracovníky jako Lva Nikolajeviče Tolstého a rakouského spisovatele Petera Roseggera. Setkává se s Alfredem Nobelem v Bernu a Curychu. Nobel se svěřuje „*milé přítelkyni*“ s plánem na založení ceny „pro toho nebo tu, kdo udělali nejvíce pro šíření míru v Evropě“.

V r. ***1895*** sepsal Nobel poslední vůli, v níž převádí svůj osobní majetek na nadaci, která má financovat vedle ceny za mírové úsilí i ceny za zásluhy o vědu a literaturu. Při formulování poslední vůle si představoval jako první nositelku mírové ceny ženu – Berthu von Suttner.

1843
Bertha von Suttner wird am 9. Juni 1843 als Bertha Sophia Felicita Gräfin Kinsky,Tochter des Grafen und der Gräfin Kinsky von Chinic und Tettau in Prag geboren. Der dem böhmischen Hochadel zugehörige 76-jährige Vater stirbt vor der Geburt der Tochter. Sie verbringt ihre Kindheit In Brünn (Südmähren) , die Jugend in Wien und Klosterneuburg. Die Familie verarmt, u.a. durch die Glücksspiele der Mutter in Spielbanken.

1859
Schlacht von Magenta und Solferino, 1866 Niederlage Österreichs in der Schlacht bei Königgrätz.
Bertha von Kinsky versucht, eine „gute Partie“ zu machen, aber alle Heiratsprojekte scheitern.

1873
Mit 30 Jahren wird sie Erzieherin der Töchter des Freiherrn von Suttner, mit wechselnden Wohnsitzen in Wien und auf Schloss Harmannsdorf. Es entwickelt sich eine Beziehung zum sieben Jahre jüngeren Arthur Gundaccar von Suttner.

1876
Nachdem Bertha von der Familie Suttner gekündigt wird, tritt sie eine Stellung als Sekretärin bei dem Multimillionär Alfred Nobel in Paris an. Neben Italienisch und Englisch beherrscht sie fließend Französisch. Nobel engagiert sie, doch nach einigen Wochen muss er nach Schweden zurückfahren und ihre Arbeit bei ihm ist somit beendet.
Am 12. Juni heiratet sie heimlich Freiherr Arthur Gundaccar von Suttner in Wien-Gumpendorf. Das Ehepaar Suttner zieht in den Kaukasus, wo es neun Jahre lang in bescheidenen Verhältnissen von Unterrichtsstunden und Zeitungsartikeln lebt. Arthur von Suttner arbeitet als Journalist.

1878
Beginn der schriftstellerischen Tätigkeit Bertha von Suttners mit gesellschaftskritischen Artikeln.

1882–1884
Die ersten drei Romane werden publiziert. **Hanna** erscheint als Fortsetzungsroman in der Zeitschrift *Gartenlaube*. In ***Inventarium der Seele*** (1883) wird bereits die Frage nach der Berechtigung des Krieges behandelt.

1885
Im Mai kehrt das Ehepaar Suttner nach Österreich auf das Schloß Harmannsdorf zurück. Teilnahme am Kongress des Schriftstellerverbandes in Berlin.

1886–1887
Winter: Wiedersehen mit Alfred Nobel in Paris. Entwicklung einer lebenslangen Freundschaft.

1888
Das Maschinenzeitalter, ***Zukunftsvorlesungen über unsere Zeit***, eine politisch-philosophische Schrift über den Nationalismus, erscheint. Sie markiert den Beginn Berthas Friedensforschungen.

1889
Der Antikriegs-Roman ***Die Waffen nieder!*** (Eine Lebensgeschichte) erscheint in einer Zeit des expandierenden Nationalismus. Er wird zu einem großen Verkaufserfolg und begründet Berthas Ruhm.

1891
Bertha von Suttners literarischer Pazifismus geht über in einen politisch-aktiven, nämlich in die Gründung der *Österreichischen Gesellschaft der Friedensfreunde*. Sie gewinnt prominente Mitstreiter, u.a. Bartholomäus Ritter von Carneri. Als Präsidentin der Friedensgesellschaft nimmt sie am *3. Internationalen Friedenskongress in Rom* teil und hält ihre erste öffentliche Rede. Gründung des Zentralbüros der *Friedensgesellschaften in Bern*; Bertha von Suttner wird Vizepräsidentin.

1892
Sie fungiert als Herausgeberin der von Alfred Hermann Fried initiierten Zeitschrift ***Die Waffen nieder!*** Monatsschrift zur Förderung der Friedens-Idee. Teilnahme am *4. Internationalen Friedenskongress in Bern.* Bertha von Suttner schreibt regelmäßig Beiträge für das Organ der Friedensbewegung und gewinnt viele Prominente Schriftsteller als Mitarbeiter, so etwa Tolstoi und Rosegger.
Sie trifft Alfred Nobel in Bern und Zürich. Hier entwickelt er gemeinsam mit der „*lieben Freundin*“ den Plan, einen Preis zu stiften „für denjenigen oder diejenige, der/die am meisten für die Befriedigung Europas getan hat“.

1895 verfasst Alfred Nobel sein Testament, in dem er sein persönliches Vermögen in eine Stiftung verwandelt, mit der - neben dem Preis für Friedensengagement - auch Preise für Verdienste in Wissenschaft und Literatur finanziert werden sollen. Bei der Abfassung des Testaments denkt er bereits an eine Frau als Friedenspreisträgerin, und somit an Bertha von Suttner.

1896
Účastní se *Mezinárodního mírového kongresu v Budapešti.* Ve svém posledním dopise baronce von Suttner píše Nobel: *„Jsem nadšen, když vidím, že mírové hnutí získává půdu pod nohama díky vzdělávání mas a obzvlášť díky bojovníkům proti předsudkům a tmářství, mezi nimiž zaujímáte přední postavení“.* ***10. prosince*** Alfred Nobel umírá.

1899
18. května–29. června: Jako jediná žena, navíc nezastupující žádnou vládu, se zúčastní *1. Mírové konference v Haagu*, iniciované carem Mikulášem II. Cestuje do Norska, návštěva vyvolává velký zájem veřejnosti. Kniha **1. Mírová konference v Haagu** je zprávou o zasedáních komisí a setkáních na konferenci v r. 1899. Pozice baronky von Suttner jakožto veřejné představitelky mírového hnutí se zviditelnila. Konference přinesla zákaz střel „dum-dum“ a bojových plynů, stejně jako konvenci o mírovém urovnání mezinárodních konfliktů rozhodčím soudem – tribunálem v Haagu.

1902
Duben: účast na *Mezinárodním mírovém kongresu v Monaku.*
10. prosince umírá Arthur Gundaccar von Suttner; je nutné vzdát se zámku Harmannsdorf.

1903
Jaro: pobývá v Monaku u knížete Alberta I. Je otevřen *Institut international de la Paix.*

1904
Účastní se *Světového mírového kongresu v Bostonu*; přednáškové turné po mnoha amerických městech; přijetí u amerického prezidenta Theodora Roosevelta.

1905
10. října - 17. prosince: Úspěšné přednáškové turné po osmadvaceti německých městech. Je jí udělena Nobelova cena míru.

1906
V dubnu cestuje do Osla, aby převzala Nobelovu cenu za mír; následuje skandinávské turné. Audience u norského a dánského krále.

1907
15. června–18. října: Účastní se *2. konference v Haagu*, kterou svolal americký prezident Theodore Roosevelt. Konference je velkým zklamáním, otázka odzbrojení končí nezdarem. Pro Berthu von Suttner to není *„mírová konference“*, nýbrž *„konference o uplatnění války“*.

1909
Ve Stuttgartu vydává ***Memoáry***, pozoruhodné, atmosféricky hutné životní vzpomínky. *Mírový kongres v Londýně* a audience u krále Eduarda VII.

1911
V románu ***Vzlety lidstva*** se poprvé v literatuře objevuje hrůzná vize atomové zbraně.

1912
Barbarizace vzduchu, leták proti vyzbrojení letadel.
Červen–prosinec: Druhé přednáškové turné po Severní Americe; další přednášky v Praze, Drážďanech, Berlíně, Vratislavi, Haagu a Paříži.

1913
Kniha ***Odzbrojte!*** je zfilmována. Ve svých sedmdesáti letech dostává měsíční penzi od Carnegie Endowment for International Peace.

1914
Přípravy na *Mírový kongres ve Vídni*, který se měl konat v září. Bertha von Suttner patřila k nemnohým, pro něž nebezpečí války bylo reálné: *„Nic než vzájemné podezírání, obviňování a štvaní.“*

21. června podléhá Bertha von Suttner ve Vídni rakovině; zážitku první světové války zůstává ušetřena.

1896
Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Budapest.*
Am ***10. Dezember*** stirbt Alfred Nobel. In seinem letzten Brief an Bertha von Suttner am 21. November 1896 hatte Alfred Nobel geschrieben: *„Ich bin entzückt zu sehen, dass die Friedensbewegung an Boden gewinnt, dank der Bildung der Massen und dank besonders der Kämpfer gegen Vorurteil und Finsternis, unter denen Sie einen hohen Rang einnehmen.“*

1899
Von 18. Mai bis 29. Juni nimmt Bertha von Suttner als einzige Frau und Nichtregierungsvertreterin an der *1. Haager Friedenskonferenz*, initiiert von Zar Nikolas II, teil. Reise nach Norwegen mit großer Öffentlichkeitswirksamkeit. Bei dem Buch **1. Haager Friedenskonferenz** handelt es sich um einen Bericht über Kommissionssitzungen und Begegnungen während der *1. Haager Friedenskonferenz* im Jahr 1899. Suttners Position als öffentliche Person der Friedensbewegung wird deutlich. Als Delegierte wurde sie mit Briefen und Ratschlägen zur Friedenssicherung überhäuft. Zu den Ergebnissen der Konferenz gehörten das Verbot von Dumdum-Geschossen und Kampfgasen sowie die Konvention zur friedlichen Schlichtung internationaler Konflikte durch ein Schiedsgericht, das Haager Tribunal.

1902
April: Teilnahme am *Internationalen Friedenskongress in Monaco.*
Am ***10. Dezember***: Tod des Ehemannes Arthur Gundaccar von Suttner; Schloss Harmannsdorf muss aufgegeben werden.

1903
Frühjahr: Aufenthalt in Monaco als Gast des Fürsten Albert I. Eröffnung des *Institut International de la Paix.*

1904
Teilnahme am *Weltfriedenskongress in Boston* und Vortragsreise durch mehrere amerikanische Städte; Empfang beim amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt.

1905
Von 10. Oktober bis 17. Dezember: Erfolgreiche Vortragsreise durch Deutschland. Bertha von Suttner bekommt den Friedensnobelpreis zugesprochen.

1906
Bertha von Suttner reist im April zur Verleihung des Friedensnobelpreises nach Oslo und schließt eine Skandinavienreise an. Audienzen bei den Königen von Norwegen und Dänemark.

1907
Von 15. Juni bis 18. Oktober: Teilnahme an der *2. Haager Konferenz*, einberufen vom amerikanischen Präsidenten Theodore Roosevelt. Große Enttäuschung über die Konferenz, da man in der Abrüstungsfrage scheiterte. *Für sie keine „Friedenskonferenz“* sondern eine *„Kriegsgebrauchskonferenz“*.

1909
Ihre ***Memoiren*** - anschauliche, atmosphärische, dichte Lebenserinnerungen - erscheinen in Stuttgart. *Friedenskongress in London.* Audienz bei König Eduard VII.

1911
Der Menschheit Hochgedanken.
In diesem Roman von 1911 wird zum ersten Mal in der Literatur die Schreckensvision einer atomaren Waffe entworfen.

Erb rodiny Kinských
Der Wappen der Familie Kinsky

1912
Die Barbarisierung der Luft, Flugschrift gegen die Bewaffnung von Flugzeugen.
Juni – Dezember: 2. Vortragsreise durch Nordamerika; weitere Vorträge in Prag, Dresden, Berlin, Breslau, Haag und Paris.

1913
Verfilmung des Buches ***Die Waffen nieder!***
Ab ihrem 70. Lebensjahr erhält sie aus der Carnegie-Stiftung eine monatliche Pension.

1914
Vorbereitung zum *Friedenskongress in Wien*, der im September stattfinden sollte. Bertha von Suttner gehört zu den wenigen, für die die Kriegsgefahr real war: *„Nichts als gegenseitige Verdächtigungen, Beschuldigungen und Verhetzungen.“*

21. Juni: Bertha von Suttner erliegt in Wien einem Krebsleiden; es bleibt ihr erspart, den Ausbruch des 1. Weltkrieges mit zu erleben.

Spisovatel Peter Rosegger:
Před hodinou jsem dostal poštou *Odzbrojte!* Zatím jsem dočetl na stranu 69. Jste nádherná žena! Máte můj naprostý obdiv! Rosegger.

Der Schriftsteller Peter Rosegger: Vor einer Stunde durch die Post *Waffen nieder!* erhalten. Bin bereits zu Seite 69 vorgedrungen. Sie sind eine herrliche Frau! Meine grösste Bewunderung! Rosegger.

Ach Bože, ach Bože! Národnostní třenice tam, kde jde o mezinárodní porozumění – politické ohledy tam, kde se má dělat vyšší politika!

Ach Gott, ach Gott!
Nationale Kitzlichkeiten, wo sichs um internationale Verständigung handelt – politische Rücksichtnahmen, wo doch Überpolitik getrieben werden soll!

1902

1897

Děsná je ta **Dreyfusova aféra**.
Ach, všude, kde jsou u díla antisemité a šovinisté se svými teroristickými a lživými pletichami, musí člověk pochybovat o lidstvu jako takovém. Proto je třeba – distancovat se od nich.

Grauslich ist die **Dreyfus-Affäre**.
Oh, überall, wo die Antisemiten und Chauvinisten an der Arbeit sind, mit ihrem terroristischen und lügenhaften Getriebe, da könnte man an der Menschheit verzweifeln. Darum heisst es – sich von jenen absondern.

Člověk si přestává připadat na světě doma.
Man hört auf, sich heimisch zu fühlen auf der Welt.

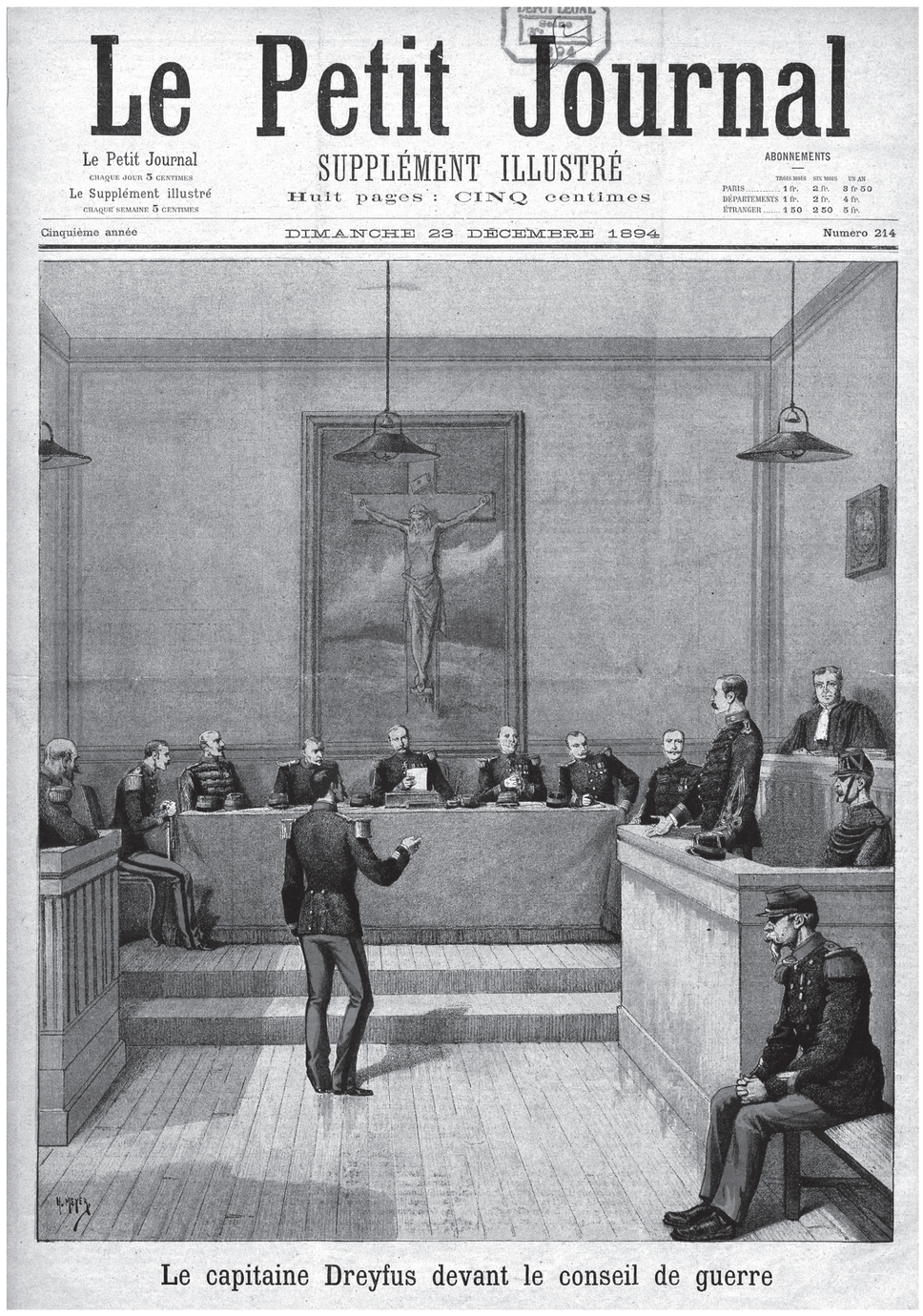

Le Petit Journal

Le Petit Journal
CHAQUE JOUR 5 CENTIMES
Le Supplément illustré
CHAQUE SEMAINE 5 CENTIMES

SUPPLÉMENT ILLUSTRÉ
Huit pages : CINQ centimes

ABONNEMENTS
TROIS MOIS SIX MOIS UN AN
PARIS ..... 1 fr. 2 fr. 3 fr 50
DÉPARTEMENTS 1 fr. 2 fr. 4 fr.
ÉTRANGER ..... 1 50 2 50 5 fr.

Cinquième année — DIMANCHE 23 DÉCEMBRE 1894 — Numéro 214

Le capitaine Dreyfus devant le conseil de guerre

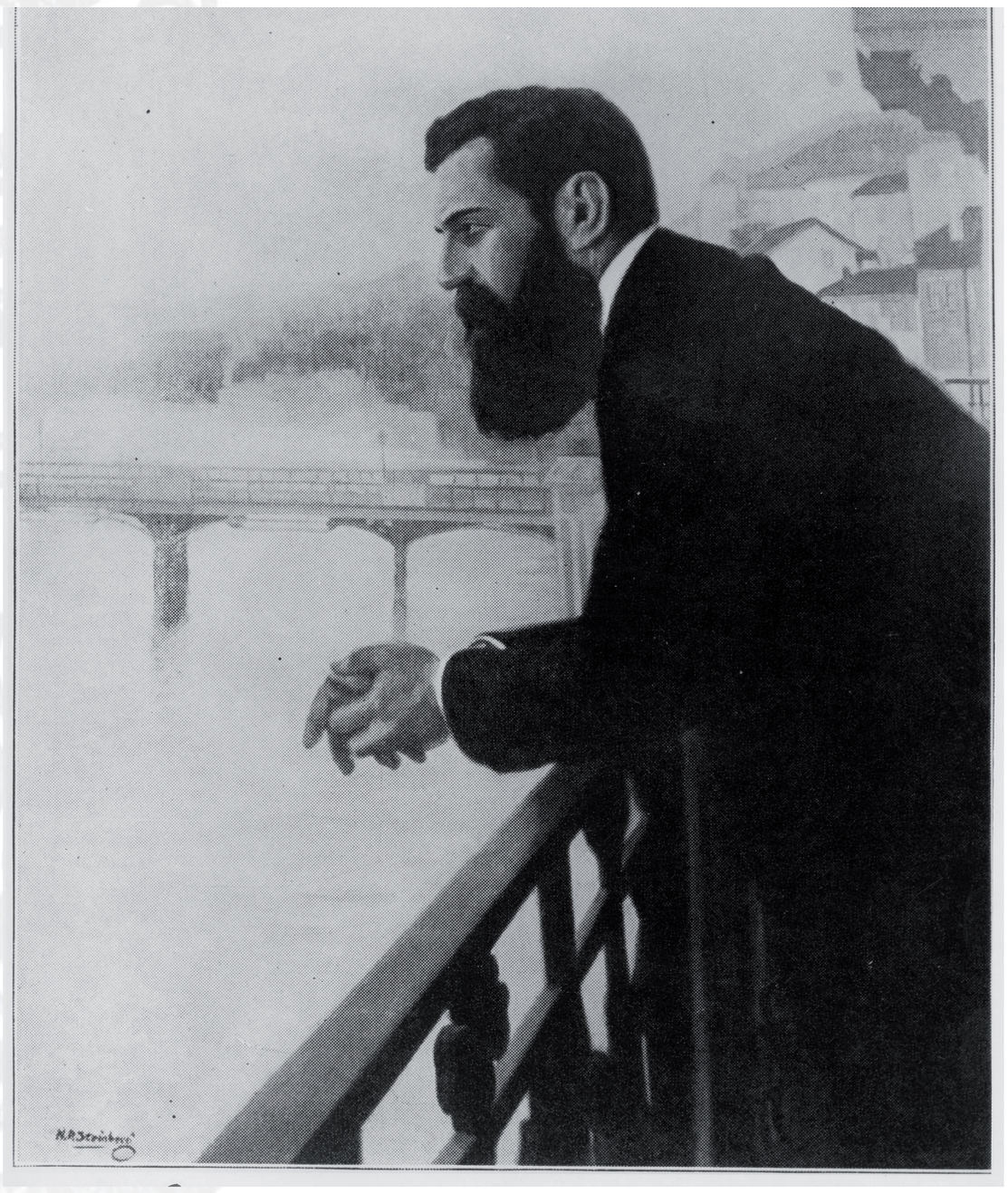

1903
Theodor Herzl

Z Ruska dostávám katastrofické zprávy. Židé si tváří v tvář nedostatečné ochraně, jak se projevila v Kišiněvu, začínají zoufat. Hrozí, že v těchto nešťastných masách propukne cosi jako šílenství úzkosti.

Theodor Herzl

Ich bekomme desastreuse Nachrichten aus Russland. Die Juden fangen an zu verzweifeln, angesichts der Schutzlosigkeit, die sich in Kischinjow gezeigt hat. Etwas wie Angstwahnsinn droht in diesen unglücklichen Massen auszubrechen.

1904

Nenahraditelný, nenahraditelný (...) – pro nás pro všechny. Bohatství naší doby bylo ochuzeno, co nám byl vyrván Theodor Herzl – král Sionu, král fejetonistů, ten milý, dobrý, vznešený člověk.

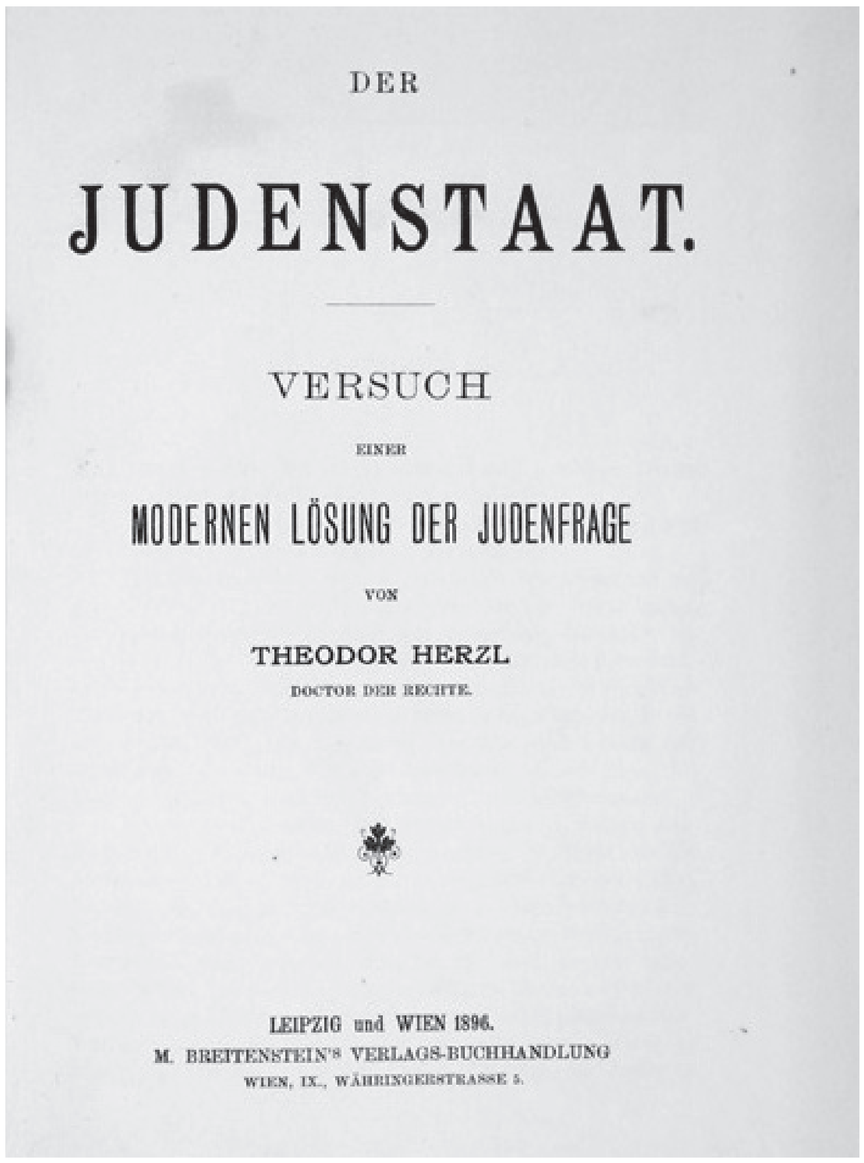
DER

JUDENSTAAT.

VERSUCH

EINER

MODERNEN LÖSUNG DER JUDENFRAGE

VON

THEODOR HERZL

DOCTOR DER RECHTE.

LEIPZIG und WIEN 1896.

M. BREITENSTEIN'S VERLAGS-BUCHHANDLUNG

WIEN, IX., WÄHRINGERSTRASSE 5.

1904

Unersetzlich, unersetzlich (...) für uns alle. Es fehlt etwas am Reichtum unserer Zeit, seit uns Theodor Herzl – der König von Zion, der König der Feuilletonisten, der liebe, gute, vornehme Mensch, entrissen ist.

Theodor Herzl, rakouský novinář a spisovatel, zakladatel sionismu

Theodor Herzl, österreichischer Journalist und Schriftsteller, Begründer des Zionismus

A já, který nemám žádné srdce v symbolickém smyslu, mám jedno jako orgán, a ten cítím. Ale teď dost o mně a o mé bezvýznamné nemoci. S velkou radostí pozoruji, jak pacifistické hnutí získává půdu pod nohama, a sice díky civilizování mas a především díky bojovníkům proti předsudkům a tmářství, mezi nimiž zaujímáte výsadní postavení. To jsou Vaše šlechtické tituly. *Heartily yours*. A. Nobel.

Und ich, der ich kein Herz im symbolischen Sinne habe, habe eines als Organ, und das spüre ich. Aber nun genug von mir und von meinen kleinen Leiden. Ich bin sehr froh zu sehen, wie die pazifistische Bewegung Boden gewinnt, dank der Zivilisation der Massen und vor allem dank der Kämpfer gegen Vorurteil und Finsternis, unter denen Sie einen herausragenden Rang einnehmen. Das sind ihre Adelstitel. *Heartily yours*. A. Nobel.

Vždy neúnavně polemizovala proti předsudku o ženě „od přírody hloupé“. „Existují stejně tak velké hlupačky jako velcí hlupáci, a možná je jich víc, ale nikoli kvůli údajné slabomyslnosti ženy, nýbrž v důsledku obvyklé ženské výchovy.“

Es gibt ebenso grosse Dummköpfinnen, als es Dummköpfe gibt; wohl auch zahlreicher, nicht wegen des ... behaupteten „physiologischen Schwachsinn des Weibes“, sondern als Folge noch heute üblichen weiblichen Erziehung.

Demonstrace za volební právo žen

Etapy v životě ženy Das Stufenalter der Frau

Praha kolem roku 1900
Prag um 1900

Na jedné straně to byly důvody světonázorové - její antiklerikalismus, volnomyšlenkářství, boj proti antisemitismu -, na druhé straně pak její internacionalismus, zavrhovaný nacionalisty, ve Vídni hlavně německými nacionály. Nota bene: nekritizovali ji jako „nerakouskou“, ale jako „neněmeckou“, a příležitostně také - kvůli jejímu pražskému rodišti - jako „Češku“, která nemá pojem o národě a vlasti“, k čemuž si do deníku poznamenala: „což je pravda.“

Es waren einerseits weltanschauliche Gründe - ihr Antilkerikalimus, ihre Freigeisterei, ihr Kampf gegen den Antisemitismus - andererseits aber ihr Internationalismus, der von den Nationalisten, in Wien vor allem den Deutschnationalen, missbilligt wurde. Wohlgemerkt: sie wurde nicht als „unösterreichisch“ kritisiert, sondern als „undeutsch“, gelegentlich auch - wegen ihrer Geburtsstadt Prag - als „Tschechin, die keinen Begriff von Nation und Heimat hat“, wozu sie im Tagebuch bemerkte: „was ja wahr ist“.

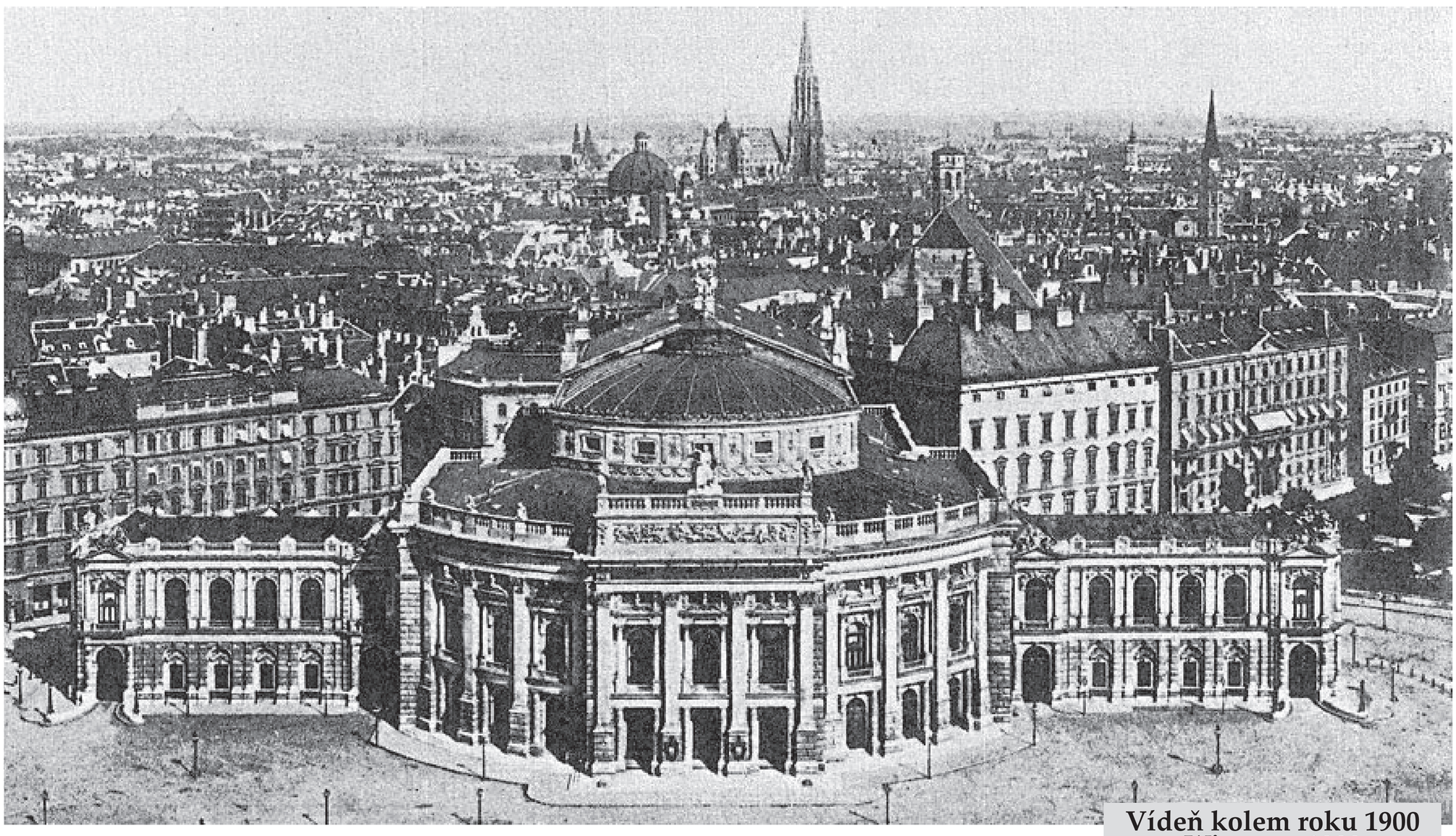

Vídeň kolem roku 1900
Wien um 1900

1909

Obávat se je třeba jen Srbska a Františka Ferdinanda, jejichž obou-stranná chuť válčit jistě využije nejbližší vhodnou příležitost ke střetu.

Zu fürchten bleibt nur Serbien und Franz Ferdinand, deren beider-seitige Kriegslust eine künftige Gelegenheit zum Anprallen benützen wollen wird.

V nekrologu o Karlu Mayovi

Kdo slyšel Maye mluvit, celé dvě hodiny, zaníceně, s nadšením, dosahujícím k nejvyšším oblastem ducha – musel mít pocit: v této duši plane oheň dobra.

Im Nekrolog an Karl May

Wer May reden gehört habe, durch ganze zwei Stunden, weihevoll, begeisterungsvoll, in die höchsten Regionen des Gedankens strebend – der musste das Gefühl haben: in dieser Seele lodert das Feuer der Güte.

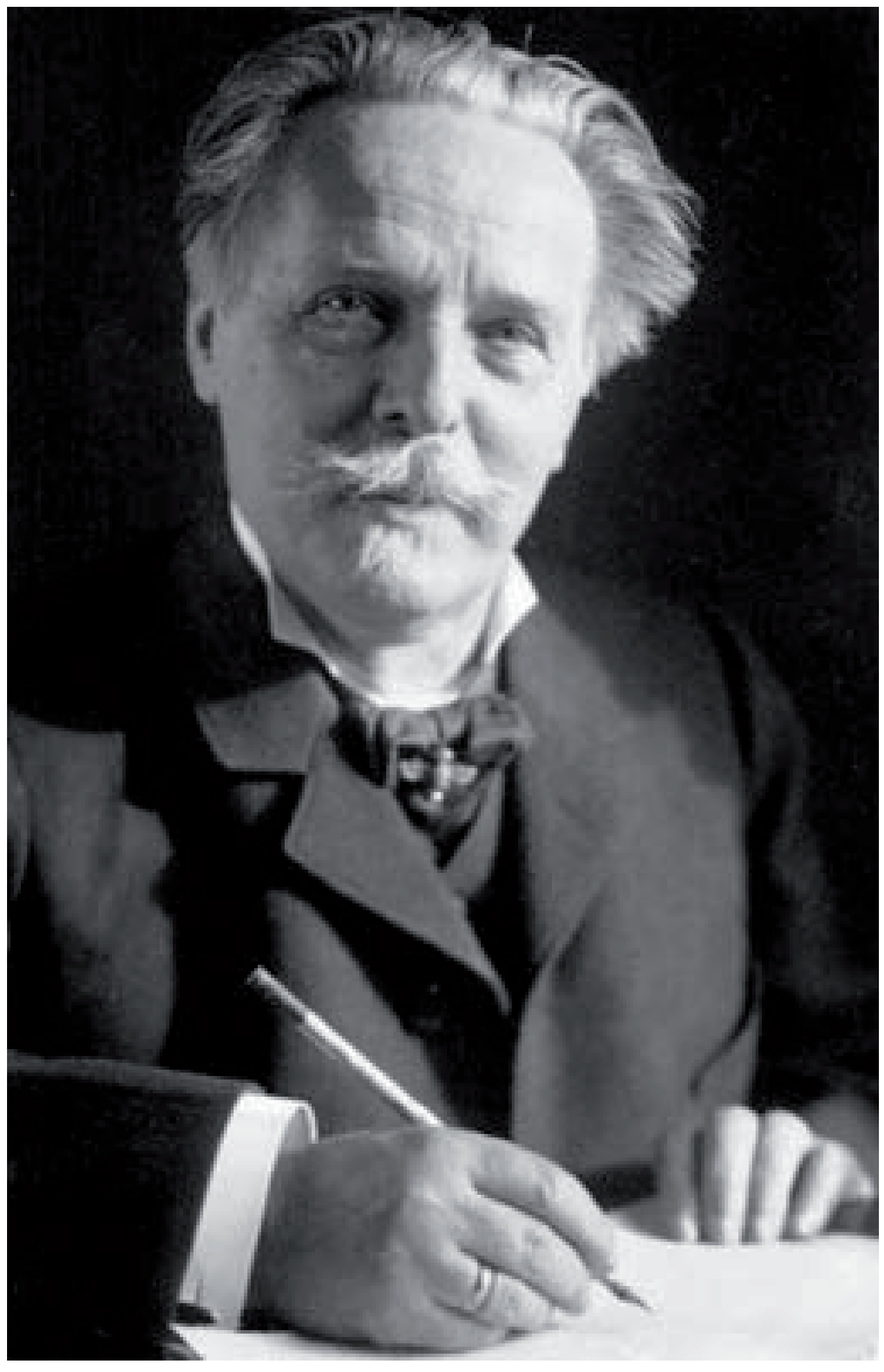

Je známá věc, že s pomocí jistých hesel lze lehkovážnému davu po libosti sypat písek do očí.

Es ist eine bekannte Tatsache, daß man mit gewissen Schlagworten der leichtgläubigen Menge nach Belieben Sand in die Augen streuen kann.

Nikoli našich praotců bychom se měli stát hodni, ale – našich vnuků!

Nicht unseren Vorvätern wollen wir trachten uns würdig zu zeigen – nein: unserer Enkelkinder!

1905,
Nobelova cena míru byla jako první ženě v historii udělena Bertě von Suttner.

1905,
Der Friedensnobelpreis wurde Bertha von Suttner als der ersten Frau in der Welt verliehen.